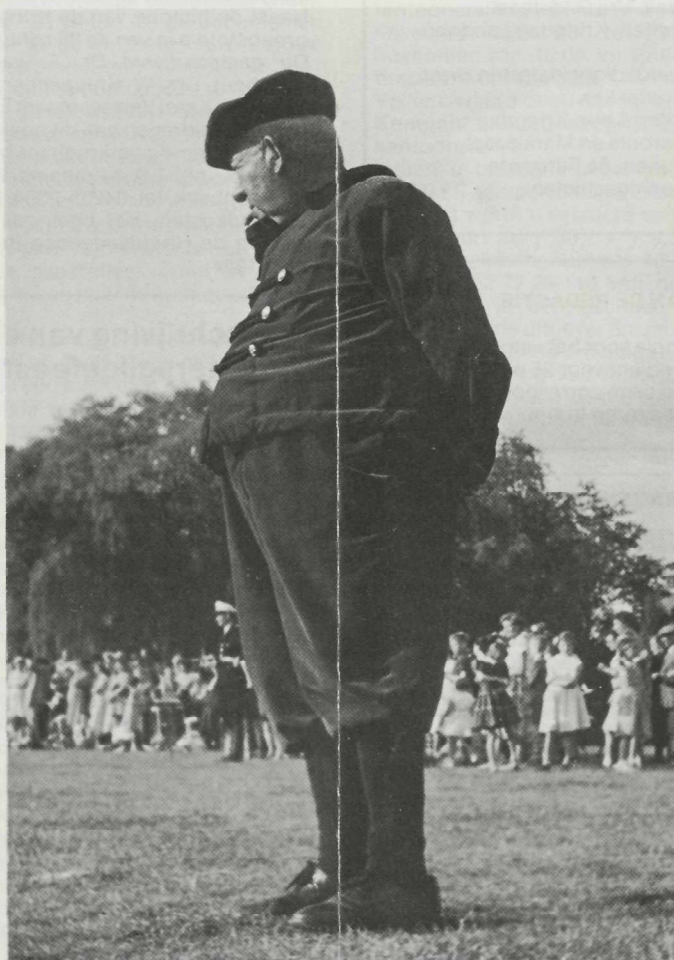

Uitgave van de Stichting De Gildetrom als voortzetting van het tijdschrift „De Gildetrom”
voorheen uitgegeven door de Bond van Schuttersgilden „Het Kwartier van Oirschot”.

Wie is deze gildebroeder? Deze foto, gemaakt op het Landjuweel
1955 te Eindhoven, kan gratis thuis gestuurd worden naar hem of
zijn directe familieleden, zodra zijn naam bekend is aan de gilde-
broeder-fotograaf A. P. van Boxsel, Beatrixplantsoen 5,
4273 EV Hank, tel. 01622-2892.

AGENDA 1984

- 22 sept. Officiële viering 50-jarig bestaan „Kring van Oirschot” te Oirschot.
3 nov. Hoofliedendag in het Provinciehuis te 's-Hertogenbosch.

AGENDA 1985

- 16 maart Gildecongres Noord en Zuid te Schoten (België, Antw.).
2 juni Kringgildedag bij Sint-Catharinagilde Son.
23 juni Kringgildedag St. Joris Goirle.
23 juni Vrijgildefeest St. Willibrordus Wintelre.
30 juni Well: Vrij Gildefeest.
11 aug. Oeffelt: Kringdag Land van Cuijk.
18 aug. Liefdadigheidsfestijn Biest Houtakker.
25 aug. Etten-Leur: Kringdag Baronie en Markiezaat.
28/ Eupen: 6e Europese
29 sept. Koningschieten.

VAN DE REDACTIE

Alle copie voor het volgend nummer dient voor 25 oktober bij een van onze correspondenten bezorgd te zijn.

VRAGENRUBRIEK

De redactie verklaart zich gaarne bereid eventuele vragen van de lezers over alles, wat het gildewezen betreft, te beantwoorden.

Adreswijziging:

Het bezoekadres van het gemeentearchief te 's-Hertogenbosch is per 1 augustus 1984 gewijzigd in Bloemenkamp 50, Den Bosch. Ons correspondentie-adres is ongewijzigd gebleven: Postbus 90158, 5200 MK Den Bosch.
Openingstijden studiezaal dinsdag - vrijdag 10-17 uur, zaterdag 9-15 uur.

M. van Heumen, bibliothecaris.

Nieuwe uitgaven: jubileumboek 50 jaar het Kwartier van Oirschot

Op 22 september 1984 werd het Jubileumboek van deze Kring uitgegeven. Het is een goed verzorgd boek dat in vier kleuren werd gedrukt. Naast de historie van de Kring staan er recente groepsfoto's in van de 35 aangesloten Gilden. De gastschrijvers Dr. E. van Autenboer uit Turnhout, Drs. W. Knippenberg uit 's-Hertogenbosch en Karel Vermeeren uit Eindhoven hebben ook hun bijdragen aan dit boek gegeven. Het boek is nog verkrijgbaar bij het secretariaat van de Kring: J. A. Abrahams, Vrijthof 9, 5081 CA Hilvarenbeek, tel. 04255-2384. Kosten / 30,- plus verzendkosten. Het boek zal ook verkrijgbaar zijn op de Hoofliedendag in Den Bosch op 3 nov. 1984.

”Beschrijving van een schuttersgildefeest te Lieshout Anno 1832”

Toen de Nederlandse troepen na de Tiendaagse veldtocht van 2 tot 12 augustus 1831 zich vanuit België terugtrokken naar Noord-Brabant, streek een bataljon onder leiding van de tweede luitenant J. L. Kikkert neer in Lieshout. De luitenant schreef al zijn belevenissen in zijn journalen en gaf ook een nauwkeurige beschrijving van een schuttersfeest te Lieshout in 1832. Tot in details wordt de kleding van de gilde-overheid behan-

„DE GILDETROM” driemaandelijks tijdschrift, uitgave van de Stichting „De Gildetrom”, in welke Stichting samenwerken de Noordbrabantse Federatie van Schuttersgilden, met haar Kringen: Het Kwartier van Oirschot, Peelland, Kempenland, Maasland, Het Land van Cuijk, Baronie en Markiezaat.

Hoofredacteur: Drs. W. H. Th. Knippenberg, Socrateslaan 115, 5216 CT 's-Hertogenbosch, tel. 073-133993.

Redacteuren: voor Noordbr. Federatie: Math. E. M. v. d. Voort, Valklaan 6, 5613 EC Eindhoven, tel. 040-438521

voor Het Kwartier van Oirschot: J. A. Abrahams, Vrijthof 9, 5081 CA Hilvarenbeek, tel. 04255-2384

voor Peelland: Fr. van der Velden, Eindje 7, 5715 PK Lierop, tel. 04926-256

voor Maasland: Jan Th. M. Toorians, Willibrordusstraat 4, 5175 AL Loon op Zand, tel. 04166-1516

voor Kempenland: R. Haase, Wapendragerstraat 40, 5641 GT Eindhoven, tel. 040-811527

voor Het Land van Cuijk: H. Christiaans, Koperwiekstraat 8, 5451 XN Mill, tel. 08859-3439

voor Baronie en Markiezaat: Drs. A. P. van Boxsel, Beatrixplantsoen 5, 4273 EV Hank, tel. 01622-2892

Administratie: P. J. v. d. Heyden, Willibrordstraat 12, 5091 CD Middelbeers.

Betalingen: Rabobank, rekeningno.: 13.45.08.874, t.g.v. Stichting De Gildetrom.
(Girorekening van deze bank: 11.05.085).

Particuliere abonnementen: f 12,— per jaar, franco huis.

Bronvermelding: Artikelen en berichten uit dit tijdschrift mogen worden overgenomen mits „De Gildetrom” wordt vermeld, tenzij bij het artikel of bericht uitdrukkelijk anders is aangegeven.

Gedrukt bij offsetdrukkerij Harry Bek & Zn. B.V. Veghel.

deld, de kerkdienst, de optocht, het vogelschieten, de kroning van de koningin, het aanbieden van een versierde pijp aan de nieuwe koning enz.; het is een uitvoerig ooggetuigenverslag geworden. Het is een goed idee geweest van de heer Merkelbach, dit verslag in een brochuurtje van 21 blz. uit te geven.

De uitgave, in eigen beheer, is te verkrijgen bij R. G. F. M. Merkelbach, Dorpsstraat 21 te Lieshout.

„Onder de Schutse van het Gilde”

„Onder de Schutse van het Gilde” is een boek over het Valkenswaardse Sint-Nicolaasgilde waarmee het jubileumjaar in 1984 wordt afgesloten. De viering is afgeleid van een zilveren koningsschild uit het jaar 1609, het oudste tastbare bewijs dat eeuwenlang bewaard is gebleven.

Er waren overigens in vroeger tijden meer gilden in Valkenswaard. Zo weten we uit documenten dat er in 1509 een 'Gilde van Onze-Lieve-Vrouwe op de Tongelreep' moet zijn geweest. In 1541 was er ook een Sint-Antoniusgilde. Deze beide gilden zijn ten onder gegaan want in tijden daarna is er niets meer van vernomen. Dit heeft er toe geleid dat het Sint-Nicolaasgilde nu de eer toekomt om de oudste vereniging van Valkenswaard te zijn.

Aangezien een eerbiedwaardige ouderdom op zich geen vorm van verdienste is van tegenwoordig levende generaties, is het de moeite waard om ook te kijken naar de huidige stand van zaken.

In 1980 werd besloten om in 1984 het 375-jarig bestaan te vieren en daarbij was het een goede gedachte om dan een boek over het gilde te laten verschijnen. Zoiets wordt echter gemakkelijker gezegd dan gedaan, maar uiteindelijk is het boek toch gerealiseerd waarbij de uitgangspunten van dit boek van meer dan alleen regionale betekenis zijn en daarom extra aandacht verdienen.

Wat minder voorkomt en misschien tot dusver zelfs uniek mag heten is de toevoeging van een tweede dimensie, namelijk een opbouwende kritische doorlichting van het Sint-Nicolaasgilde anno 1984 in relatie tot de betekenis van het gildewezen zoals die eeuwen terug is geweest. Of met andere woorden gezegd, een dwarsdoorsnede van de werkelijke betekenis van het gilde in de hedendaagse samenleving.

Dit boek heeft de bedoeling om een brug te slaan van het verleden naar de toekomst.

Sinds de late middeleeuwen was elk gilde een wezenlijk bestanddeel van een plaatselijke gemeenschap. Er is gedurende de voorbije eeuwen erg veel veranderd maar de gilden zijn blijven bestaan en beleven thans een opbloei zoals nooit tevoren. Wat is het geheim van deze eeuwenoude vitaliteit? Zal er in de nabije toekomst ook nog plaats voor gilden zijn?

Jazeker, in de toekomst liggen er belangrijke taken voor de gilden maar dan zal er wel het een en ander moeten veranderen, ook in het Sint-Nicolaasgilde.

Van het Brabantse gildewezen wordt gezegd dat er een bezinning gaande is om schutstaken nieuwe inhoud te geven, maar eerlijkheidshalve

moeten we vaststellen dat hiervan in de praktijk nog te weinig terecht komt, ook in het Sint-Nicolaasgilde. „Onder de Schutse van het Gilde” is een inventarisatie van een stukje Brabants gildewezen met grensoverschrijdende betekenis waarvan de samenstellers hopen dat er veelvuldig gebruik van zal worden gemaakt.

Het boek is geschreven door Alfons Ising met medewerking van drs. Peter Latjes, Frans Martens en Frits Prinsen.

De omvang van het boek telt 192 pagina's waarbij meer dan 100 zwart-wit foto's zijn opgenomen.

De normale verkoopprijs van het boek is vastgesteld op f 38,50, exclusief de eventuele bijkomende portokosten voor verzending. Met een speciale bestelkaart is het mogelijk om tot 15 oktober 1984 in te tekenen waarbij de prijs dan is vastgesteld op f 30,-. De inschrijving moet dan wel voor 15 oktober worden ingezonden want dan sluit de voorintekeningstermijn.

U komt in het bezit van het boek door het tegen betaling van f 30,- af te halen tijdens de gildetentoonstelling van het Sint-Nicolaasgilde op 17 november van 19.30 tot 23.00 uur en op 18 november van 10.00 tot 22.00 uur in Ontmoetingscentrum Carolus, Oranje Nassastraat 8 te Valkenswaard of op het adres van **Uitgeverij 'De Kempen', Industrieweg 23 te Hapert** tijdens de kantooruren.

Indien u toezending per post wenst, komt er f 6,50 bij aan portokosten. Alleen bij toezending per post wordt u verzocht een blauwe of groene betaalkaart ad f 30,- + f 6,50 ten gunste van postgirorekeningnummer 1092893 of bankgiro-nummer 52.77.25.110 van de Algemene Bank Nederland in een gesloten enveloppe op te zenden aan de uitgever en u zult het boek meteen na het verschijnen ontvangen.

Voor toezending van folders, bestelkaarten en verdere informatie kunt u zich het beste richten tot F. Prinsen, hoofdman/kapitein van het Sint-Nicolaasgilde, Judocus Smitsstraat 4, 5554 TB Valkenswaard, tel.: 04902-13557.

Twee Noordbrabantse gildes in buitenlands bezit

In de catalogus die de tentoonstelling "500 Jaar Noordbrabantse schuttersgilden" begeleidde, werden de koningsvogels uit Haps, Zeeland en Velp als één groep beschreven. (1)

Op basis van de kenmerken kan nu aan deze groep een andere vogel worden toegevoegd. Het betreft hier een gildesvogel in bezit van het Museum Mayer van den Bergh te Antwerpen. (2) Deze is halfplat en hol; meet 9,9 bij 12,6 cm en is linksgewend. Er komen geen merken op voor. (3, zie foto)

Typerend voor deze groep is het ovaal gedreven oog met scherpe insnijdingen. De vogel is in hoog reliëf gedreven. De vleugelpunten rusten op de staart en vormen nagenoeg een geheel met het lijf. Typerend is ook de ronde, stompe staartpunt. Opvallend is ook de sterke en verfiende gravering. De kronen van de vogels uit Antwerpen en Zeeland zijn bijna op dezelfde manier uitgevoerd en versierd met graveringen. Het Antwerpse exemplaar wijkt op twee punten duidelijk af.

De halsband is gewoon glad en het stokje waarop de vogel rust is niet getorst of gedreven. Als versiering zijn er alleen zig-zaglijnen opgegraveerd. Toch pleiten de sterke overeenkomsten ervoor het exemplaar uit Museum Mayer van den Bergh te bestempelen als Noordbrabants. De plaats van herkomst zal ergens in het Noord-Oosten van onze provincie liggen, gezien de wél bekende herkomstplaatsen van de andere vier vogels uit genoemde groep.

Bij het inrichten van de tentoonstelling viel direct de bijzondere vogel van het Sint-Sebastiaangilde te Hoogerheide op. (4) Jolles schreef daarover: "De koning bewaart een vogeltje, dat ik niet gezien heb". (5) De holle, volle vogel van Hoogerheide staat, een beetje "door de knieën gezakt", op een knoestig dwarsstokje.

De duidelijk uitgewerkte tenen omklemmen het stokje. De vogel heeft twee apart aangezette gegraveerde vleugels. De holle staart is plat en vrij kort. De hals (zonder halsband) wijkt maar een klein beetje terug en loopt vloeiend over in de kop. Het vrij scherpe snaveltje is kort en een beetje gebogen. Beide bekhelften worden aangeduid door een eenvoudige streep. Recht op de kop staat een rond kroontje, dat versierd is met filedstrepen en een bladornament.

Het Hoogerheidense kleinood hangt aan een oude (16-eeuwse) ketting. Typisch is het krulornament dat onder het stokje is aangebracht. Daarin zijn dichte ringetjes opgenomen.

Door de genoemde typische kenmerken kan deze vogel in verband gebracht worden met een vogel uit het bezit van het Victoria en Albert Museum in Londen (6, zie foto). Het Londense exemplaar wijkt op enkele punten af; het hangt

aan een gewone jaseronketting.

Het bladornament is gaver bewaard gebleven. De oogleden en de pupil zijn met meer aandacht aangebracht en gedreven. De voorste vleugelgedeelten zijn bij de Londense vogel blank gelaten. Verder is de bevedering forser gegraveerd dan bij het exemplaar uit Hoogerheide. Het krulornament onder het stokje is wat platter.

Al met al kunnen we toch wel spreken van een "eeneiige tweeling". Gezien het bladornament op de kronen en de graving is een datering van deze vogels als zijnde midden zestiende eeuw aannemelijk. (7) De oorsprong moeten we zoeken in het uiterste Zuid-Westen van onze provincie of in België. In België komen namelijk meer vogels voor die min of meer lijken op beide exemplaren.

Lit.:

- 1/ Catalogus "500 Jaar Noordbrabantse Schuttersgilden" POC Eindhoven 1977/1978, blz. 18.
- 2/ Inv. nr. 633.
- 3/ Mededeling per brief d.d. 12.1.1978 door H. M. J. Nieuwdorp adj. cons. Museum Mayer van den Bergh.
- 4/ Catalogus Eindhoven blz. 42 no. 96.
- 5/ Jolles dl. II blz. 224.
- 6/ Inventaris nr. M 74. 1923 (F. G. 1652).
- 7/ Catalogus Eindhoven blz. 13.

Federatie Nieuws

Uit de Algemene Vergadering van 26 april 1984

1. Gildepaspoort.

Het Gildepaspoort van de Kring Baronie en Markiezaat is ook geldig in de andere Kringen.

2. Gezelligheidsdag voor Federatiebestuur (met hun dames) op zondag 16 september 1984.

Naast een onderlinge schietwedstrijd zal een feestelijke koffietafel worden aangeboden. De bijeenkomst zal plaatsvinden in Riethoven en duren van 14.00 uur tot ca. 20.30 uur.

3. **Federatie-Tromreglement.**
Het reglement wordt geheel herzien.
De commissie vergadert regelmatig (reeds 4x) en hoopt in het najaar het gewijzigde reglement aan het Federatiebestuur te kunnen aanbieden.
4. **Gildecongres 1985.**
M. Zijlmans, J. Abrahams en M. van der Voort hebben 29 mei 1984 in Turnhout een gesprek gehad met Dr. E. van Autenboer en nog enkele andere bestuursleden van de Hoge Gilderaad van de Belgische Kempen. Nadere berichten volgen.
Commissie Gildecongres:
Hierin hebben zitting: J. Abrahams; H. van Rijckevorsel; Math. van der Voort. Het congres wordt gehouden 16 maart 1985 in Schoten (België).
5. **Commissie Hoofdlieëndag:**
Hierin hebben zitting: J. Abrahams; J. Toorians; Math. van der Voort. De Hoofdlieëndag 1984 wordt gehouden op zaterdag 3 november 1984.
6. **Noord/Zuid kontakten:**
M. Zijlmans, H. van Erve, H. Hoppenbrouwers.
7. De Fed. Secre. heeft het recht tot bijwoning van vergaderingen van **alle** commissies.
8. Voor het vaststellen van een programma voor Hoofdlieëndag en Gildecongres kan de S.A.T.-voorzitter Johan Oomen worden uitgenodigd.
9. **Rooster van aftreden dagelijks bestuur federatie.**
Vastgesteld als volgt:
1984 Voorzitter; 1985 Penningmeester; 1986 Secretaris; 1987 Vice-voorzitter.
10. **Secretariaat:**
Het Federatiebestuur wil tot een scheiding van functies komen.
De bedoeling is dat er een bestuurssecretariatschap komt en daarnaast een bureaufunctionaris.
De Federatie-secretaris zal nog dit jaar een opzet maken hoe het beste de taken afgebakend kunnen worden en een voorstel aan het Federatiebestuur voorleggen.
11. **Voorzitter.**
Jhr. van Nispen treedt in het najaar 1984 af. Hij stelt zich niet herkiesbaar. De Kringvoorzitters zullen aan de Vice-voorzitter M. Zijlmans namen van kandidaten opgeven, zonder deze kandidaten gepolst te hebben, en/of van hen een bereidverklaring gevraagd te hebben.
De bedoeling is tijdens de Hoofdlieëndag 3 november 1984 afscheid te nemen van de huidige voorzitter en de nieuwe voorzitter te installeren.
12. **Landjuweel.**
Het Groot Gaesbekergilde uit Soest wil een Landjuweel 1987 organiseren.
13. **50 Jaar Federatie.**
Een werkomité is samengesteld uit: Federatie vice-voorzitter en secretaris; Kringbestuur Maasland en Sint-Barbaragilde Vught.
Dit comité zal de mogelijkheden bekijken van het vieren van Den Bosch 800; 50 jaar jubileum Kring Maasland en van de Federatie.
14. **Pausmis Den Haag 14 oktober 1984.**
Sint-Antoniusgilde Deurne, Peelland gaat hier naar toe.
15. **Standaardrijden.**
De commissie-secretaris Jan Luijten is bezig met een inventarisatie van alle standaardruiters.
16. **Commissie De Vrouw in het gilde.**
Federatie-Voorzitter zal een antwoord concipiëren inzake door leden van de Tweede Kamer gestelde vragen.
17. **Oud-Hertogdom/Noord-Zuid.**
Een gesprek met Dr. E. van Autenboer etc. zal plaatsvinden in september 1984.

Gildefeest Oud-Hertogdom Brabant

Op 16 juni 1985 wordt te 's-Hertogenbosch een groot Gildefeest georganiseerd in het kader van Den Bosch 800 jaar Stad.

Aan dit Gildefeest dat georganiseerd gaat worden in het hartje van de Stad zullen niet alleen de gilden uit Noord-Brabant kunnen deelnemen maar ook alhoewel in beperkte mate een aantal gilden uit Belgisch Brabant.

Van Belgische zijde is reeds toegezegd dat op hun deelname gerekend kan worden.

De Kring Maasland wil op 16 juni 1985 herdenken dat de Kring 50 jaar geleden werd opgericht.

Het Sint-Barbaragilde uit Vught heeft zich bereid verklaard volledige medewerking aan de organisatie te verlenen.

Door de federatie-secretaris zal in samenwerking met het Kringbestuur van Maasland en het gilde St. Barbara uit Vught het voorbereidende werk worden verricht.

Een begroting is door de federatie reeds ingezonden. De kosten zijn geraamd op f 75.500,-. Een subsidie van f 30.000,- is door Den Bosch 800 toegezegd. Op 30 augustus zullen besprekingen plaatsvinden met Den Bosch 800 over de verdere financiering, alsmede zal het definitieve programma worden opgesteld en de juiste locaties voor het gildefeest vastgesteld.

Het voorlopige programma is als volgt:

1. Plechtige Gildemis in de St. Jan.
2. Gezamenlijke Gildenmaaltijd op de Parade.
3. Optocht door de binnenstad.
4. Demonstraties in wedstrijdverband: vendelen; trommen + bazuinblazen, gildedansen, standaardrijden. Gedacht wordt om de groepen die 1ste of 2e of 3e prijs behaald hebben op hun Kringdag 1984 om prijzen te laten vendelen - trommen enz. (Zilveren Schilden).
Verder handboog-, kruisboog- en Sint-Jansboogschieten.
5. Koning Oud-Hertogdom Brabant schieten op de Markt, zowel voor geweschutters als voor de boogschutters. Voor de geweschutters wordt een schutsboom met kogelvanger geplaatst.

Verbroederingsfeest.

Omdat het de bedoeling is van dit feest een echt verbroederingsfeest te maken zullen de wedstrijden niet de omvang van een landjuweel krijgen.

Welke wedstrijden exact worden gehouden,

wordt vastgesteld in overleg met de diverse commissies van de federatie.

Beperkte deelname.

De Gilden uit de Kring Maasland zullen vermoedelijk allemaal deelnemen omdat zij dan hun 50-jarig jubileum vieren.

Uit België worden minstens tien gilden verwacht. Voorlopig wordt ervan uitgegaan dat maximaal 90 tot 100 gilden in totaal zullen kunnen deelnemen.

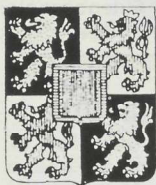
Zij die aan dit feest willen deelnemen dienen zich

zo snel mogelijk aan te melden bij de federatie-secretaris Mathieu van der Voort, Valklaan 6, 5613 EC Eindhoven.

De inschrijving zal als een voorlopige opgave worden beschouwd.

Zij die zich hebben aangemeld ontvangen verdere inlichtingen en inschrijfformulieren voor de wedstrijden.

Federatie-Secretaris.

Nieuws uit Het Kwartier van Oirschot

Kringonderscheidingen:

Het Kringonderscheidingsteken werd aan de volgende verdienstelijke gildebroeders uitgereikt:

Bij Gilde Sint Odulphus Best aan J. C. Latijnhouwers.

Bij Gilde Sint Mauritius Goirle aan A. H. C. van Broekhoven.

Bij Gilde Sint Sebastiaan Lage Mierde aan vijf gildebroeders en wel: Fr. Paridaans, hoofdman, Fr. Adams, deken, J. A. Paridaans, raadsheer, C. F. Kuipers, raadsheer en A. van Eindhoven, oudsraad.

Aan allen onze gelukwensen.

Nieuwe Koningen:

Bij het Gilde Sint Sebastiaan en Barbara **Moergestel** werd koning de gildebroeder John Willems.

Op 2 juli 1984 was het ook koningschieten bij Gilde Sint Sebastiaan **Hoogeloon**. Hier werd de koning Henk Groenen onttroond door de nieuwe koning W. v. d. Pas sr. Tenslotte werd ook bij Gilde Sint Monulphus en Gondulphus te **Knegsel** koning geschoten. Hier werd Jo van Oorschot de nieuwe koning.

Wij wensen de nieuwe koningen veel succes toe.

Koninklijke Onderscheiding

Op 27 juli 1984 ontving de gildebroeder M. v. d. Hout van Sint Joris te Tilburg bij zijn 40-jarig dienstjubileum en tevens afscheid wegens vervroegde pensionering bij de Gemeente Tilburg de gouden ere-medaille van Oranje Nassau.

Onze hartelijke gelukwensen.

Haaren

Uitslag loterij Liefdadigheidsfestijn:

0213 - 0314 - 0505 - 0715 - 0793 - 0944 - 1192 - 1354 - 1366 - 1784 - 1914 - 1940 - 2002 - 2011 - 2108 - 2298 - 2305 - 2332 - 2354 - 2367 - 2399 - 2469 - 2573 - 2625 - 2647 - 2709 - 2727 - 2729 -

2746 - 2786 - 3022 - 3353 - 3685 - 3734 - 3852 - 3976 - 4159 - 4164 - 4169 - 4236.

Prijzen dienen voor 1 november 1984 afgehaald te worden bij H. v. Boxtel, Eind 4B, Haaren N.Br. (Telefoon onder kantoortijd 04117-2571).

Gevonden:

De volgende voorwerpen zijn op het Liefdadigheidsfestijn in Haaren achtergebleven:

- Hoofdmansstok met koperen piek.
- Zwarte gehaakte stola.
- Rode stropdas.

De voorwerpen zijn af te halen bij H. v. Boxtel, Eind 4B, Haaren N.Br.

500 jaar Sint-Jorisgilde Tilburg

Op 11 juni 1983 begon het Sint-Jorisgilde met een receptie ter gelegenheid van hun 500 jaar bestaan.

Dit feest was in een betrekkelijk korte tijd van voorbereiding tot stand gekomen, dank zij de medewerking van de Gilden St. Sebastiaan en St. Dionisius, beide uit Tilburg.

Vele moeilijkheden heeft men moeten overwinnen.

In een stad zijn de mogelijkheden voor een Gildefeest veel minder en duurder dan op de dorpen. Maar dank zij de goede samenwerking met de Gilden en het Gemeentebestuur hebben wij er een mooi feest van kunnen maken.

Ook de weergoden waren ons welgezind.

Op 11 juni 1984, precies een jaar later, hebben wij ons jubileumjaar afgesloten met een jubileumdagtocht met alle Gildebroeders en zusters.

Wij vertrokken 's morgens met de bus naar Woudrichem voor een boottocht over de Rijn en de Lek, met aan boord een koffietafel.

Na de boottocht hebben wij een bezoek gebracht aan het kasteel Ammerzoden, en vandaar gingen wij richting Zaltbommel waar ons een heerlijk diner stond te wachten.

's Avonds om 22.00 uur gingen wij huiswaarts, naar ons Gildehuis, waar wij onze jubileumdagtocht afsloten met een gezellig samenzijn.

Wij hebben van beide feestelijkheden genoten.

Harrie van Lieshout.

Gilde Sint Sebastiaan Hoogeloon

Een nieuw schietterrein en dansgroep.

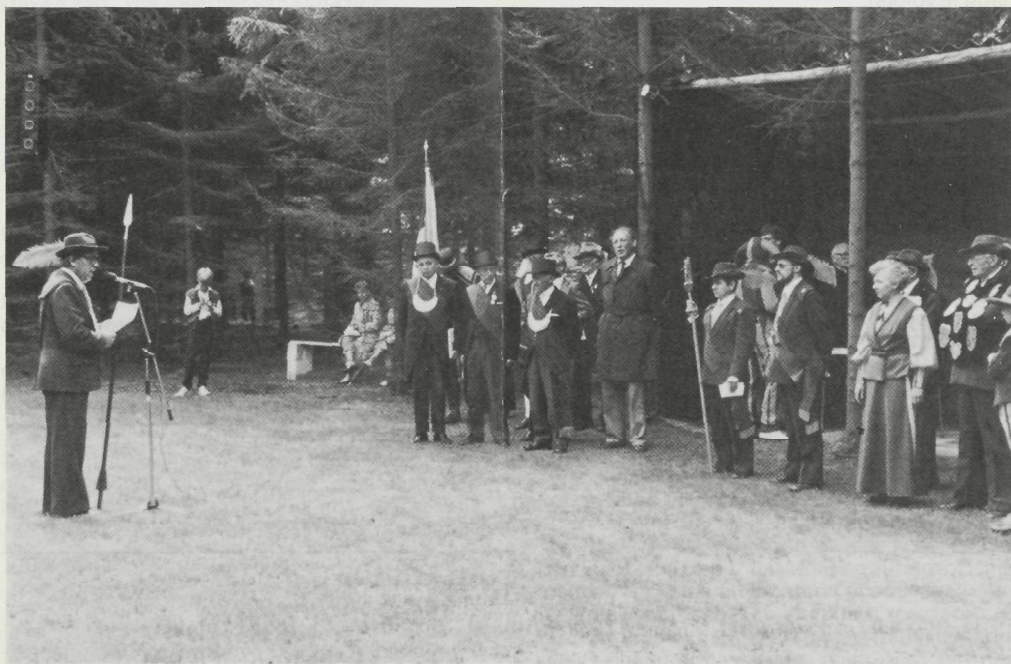
Op zondag 24 juni 1984 opende burgemeester Wouters om kwart over twaalf het nieuwe schietterrein van gilde Sint-Sebastiaan in Hoogeloon. Dit terrein ligt aan de Hoogcasterseweg t.o. het kapelletje. Hij deed dit door allereerst de naam van het terrein te onthullen en later door een schot te lossen bij de schutsbomen. Pastoor Schepers zegende beide terreinen en loste een eerste schot op de schutsboom.

Het was een bijzonder fraai gezicht om gilde Sint-Sebastiaan naar het nieuwe terrein te zien trekken. Niet alleen waren de gildebroeders in de gildekleding gestoken, ook de dames van de dansgroep hadden nieuwe jurken in de gildekleuren. In de stoet liepen ook de overheid, meneer pastoor en burgemeester Wouters en verder de gildebroeders uit de andere kerkdorpen mee. Ook vele schutters van het Kwartier Oirschot waren erbij om later aan de wedstrijden mee te doen. Het nieuwe terrein heeft de naam gekregen van Schietterrein Sint-Sebastiaan en het ligt bijzonder mooi tussen de bossen. Ondanks dat het terrein nog niet helemaal klaar was - de banken moesten er nog komen en de toiletgelegenheid was er nog niet - bood het

geheel een verzorgde indruk. De twee open plekken met de schutsbomen liggen temidden van bospartijen, waar wandelpaden doorheen lopen. Hoofdman Piet v. d. Pas was iedereen erg dankbaar die meegeholpen had dit terrein op te knappen. Hij was ook blij dat door middel van ruiling met Janus Goossens dit terrein weer door het gilde in gebruik kon worden genomen. En nu is dit terrein wat vroeger al voor sport gebruikt werd, weer opnieuw bestemd als sportterrein. Een heuglijke dag en zowaar kwam ook de zon stralend tevoorschijn om kracht bij te zetten aan de zegening van Pastoor Schepers. Deze vond het een uitgelezen dag voor de zegening omdat het tevens sacramentsdag was. 'Dit betekent niet alleen dat we het brood moeten delen, maar ook het leven moeten delen'. Zo werd op waardige wijze gebruik genomen van de gildeterreinen in het teken van God. Koning en Vaderland.

Nadat de burgemeester had gesproken en het eerste schot had gelost werden de schutsbomen door de hoofdman en kringbestuur in gebruik genomen. De nieuwe gildedansgroep verzorgde enkele goed uitgevoerde dansen en daarna konden de wedstrijden voor kruisboog en geweer beginnen.

Dit mooie gildebos met de wandelpaden is voortaan voor de gemeenschap in Hoogeloon opengesteld en het is beslist de moeite waard om er eens te gaan wandelen.

Hoofdman Piet van de Pas begroet Burgemeester Wouters, de leden van het Kringbestuur en vele andere gildebroeders die bij de opening aanwezig waren.

Gilde Sint-Mauritius Goirle

Tien jaar buitenlandse verbroedering.

Het Gilde vierde op 23 en 24 juni het feit dat het sinds 10 jaar jaarlijks een verbroedering houdt

met het Belgische Gilde Sint Norbertus uit Tongerlo.

Voor beide gilden was dit aanleiding om er een extra tintje aan te geven.

Aangezien men in België aan de beurt was om

gastheer te zijn, was de organisatie van deze dagen grotendeels in hun handen.

Echter wilde zij dit niet geheel en al zonder de medewerking vanuit Nederland doen, en hielden daarom nauw contact met Sint Mauritijs.

Men kan iets dergelijks toch rustig aan de Belgische vrienden overlaten, want van feesten weten zij letterlijk alles af.

Het werden twee onvergetelijke dagen daar in de Belgische Kempen.

Een kleine greep uit het programma is op zijn plaats, t.w. het bezoek aan Graaf D'Argenteuil waar volksdansen en vendeldemonstraties gegeven werden. De receptie op het Gemeentehuis waar ook de Burgemeester van Goirle aanwezig was, en waar aan het Sint-Mauritiusgilde een fraaie tekening in een even fraaie lijst aangeboden werd.

Dan mag zeker niet vergeten worden de H. Mis die op zondagmorgen om 10.00 uur plaats vond, waarin door het Sint-Norbertusgilde op het priesterkoor de rozenwals gedanst werd, en waarin tevens een nieuw attribuut werd ingezegend, n.l. een in Belgische Gilden veel voorkomend Blazoën. Dit prachtige houten bord, gesneden door een in Tongerlo wonende kunstenaar, Rogier v. d. Put, was in een woord magnifiek!

Na de Mis werd er op het kerkplein (zeer ongebruikelijk!) gevendeld en gedanst. Dit was voor velen aanleiding dit gildegebeuren eens van nabij te volgen.

Hierna was er een druk bezochte receptie in het Gildelokaal, dit ter gelegenheid van de ingebruikneming van het Blazoën.

Er waren hier ook vertegenwoordigers van diverse Belgische gilden aanwezig alsmede de schepenen van sport en cultuur.

Na de receptie volgde een koffietafel, daarna een bezoek aan de ambachtmarkt in Oevel, waar de beide gilden nog eens vendelden en dansten. Om half zes was het vertreksein aangebroken, het einde van twee mooie dagen in de Belgische Kempen.

Na dit alles nog even een klein beetje de achtergrond van deze verbroedering belichten kan geen kwaad.

De bedoeling van onze vriendschap met het Sint-Norbertusgilde is niet alleen feesten te organiseren doch meernog, elkaar werkelijk te helpen indien nodig, gewoon met alle daagse dingen niet groots, maar waar men wel wat aan heeft. Er zijn in de loop der jaren hechte vriendschapsbanden ontstaan, die van geen der beide zijden van de lijn die op de kaart de GRENS aangeeft, verbroken willen worden.

Sint Norbertus en Sint Mauritijs zullen zeker nog vele jaren goede contacten met elkaar hebben, en koersen rustig verder naar de volgende jubileum viering, met misschien andere mensen aan het roer, maar met dezelfde goede Gildegeest.

A. v. d. Vloet, Koning.

Gilde Sint Sebastiaan Diessen

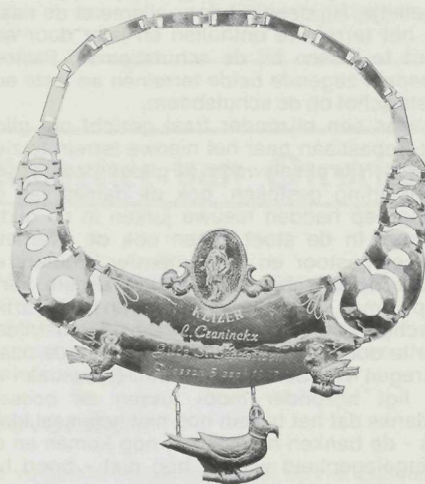
Op 5 september 1983 was het zoals gebruikelijk om de 4 jaar koning schieten; dit jaar was het mogelijk dat ze een keizer zouden kunnen

krijgen, en die keizer is er gekomen.

L. Craninckx heeft zich tot keizer geschoten en Adr. Plasmans werd koning.

In januari onder de Gildemis werd door Pastoor Kraanen het keizerszilver gezegend, en heeft hoofdman S. Bruurs het zilver bij de keizer omgehangen.

Dit keizersattribuut werd vervaardigd door fa. J. Andriessen uit Helmond.

Gilde Sint Joris Middelbeers

Verschieting Eerste Beerse Trofee.

Voor de eerste maal werd deze verschieting gehouden op zondag 24 juni 1984 in Middelbeers. Het was zeer winderig en ruw weer.

De opkomst van de schutters was zeer goed; 125 schutters en schutsters deden aan deze verschieting mee.

Kampioen werd Jan Vennix van het Gilde Sint Joris uit Oostelbeers, na een zeer spannende afkamp.

Winnaar van de Eerste Beerse Trofee werd Piet Schellekens van het Gilde O.L.V. Broederschap uit Oirschot.

Alle schutters en schutsters waren zeer tevreden over de prijzen die in ontvangst werden genomen.

Hoofdman A. Timmermans bedankte alle deelnemers voor hun opkomst en hoopte dat de volgende Beerse Trofee-verschieting in 1985 in Oostelbeers bij het Gilde Sint Joris evenveel succes zal hebben.

In Memoriam

Gilde Sint Willibrordus Wintelre.

Op 4 november 1983 overleed op 73-jarige leeftijd gildebroeder **Gerardus Bartholomeus**. Meer dan 40 jaar was hij gildebroeder. Hij ontving het kringonderscheidingsteken. Hij werd met gildeer en onder grote belangstelling ten grave gedragen.

Na een kortstondige ziekte overleed op 25 maart 1984, 72 jaar oud, gildebroeder **Harrie Klessens**. Bijna 50 jaar was hij lid van het gilde. Hij ontving het kringonderscheidingsteken. In verband met

zijn vele verdiensten voor de Wintelrese gemeenschap werd hij onderscheiden met de eremedaille in goud verbonden aan de Orde van Oranje Nassau.

Hij werd met gilde-eer en onder grote belangstelling ten grave gedragen.

Geheel onverwacht, 69 jaar oud, overleed op 3 juni 1984 **Gerardus van Roosmalen**. Meer dan 25 jaar was hij gildebroeder.

Hij werd met gilde-eer en onder grote belangstelling ten grave gedragen.

Gilde St. Lambertus Vessem

Ten gevolge van een noodlottig ongeval kwam op 28 mei 1984 om het leven **Wielco Liebrechts** op de leeftijd van 17 jaar. Hij was het jongste lid van ons gilde en een zeer actief tambour. Moge zijn familie de kracht ontvangen om dit voor hen grote verlies te dragen. Wij verliezen in hem een goede gildebroeder en vriend. Dat bewees de grote belangstelling bij zijn begrafenis. Met gilde-eer werd hij naar zijn laatste rustplaats gebracht.

Gilde Sint Sebastiaan Westelbeers.

Op 6 aug. 1984 is op 88-jarige leeftijd in het Bejaardenhuis Sint Joris te Oirschot overleden de gildebroeder **Hendrikus van Beers**. Zeer vele jaren was hij een verdienstelijk lid, hetgeen bekroond werd met het Kringonderscheidings-teken van "Het Kwartier van Oirschot".

Gilde St. Joris Tilburg.

Op 22 juni j.l. overleed onze gildebroeder **Piet van Hoof**, op de leeftijd van 80 jaar. Hij was lid vanaf 14 mei 1946 en een goed en trouw lid; op alle vergaderingen was hij aanwezig, evenals op alle schietwedstrijden.

Hij was 2 jaar 2de en 1 jaar 1ste Deken, en Koning van 1953 tot 1956.

Piet was een echte kenner van oudheid, vooral in zijn eigen omgeving, en sprak daar graag over. Wij hebben hem met gilde-eer begraven.

Gilde St. Joris Oostelbeers.

Op 8 augustus overleed op 86-jarige leeftijd nog vrij onverwacht onze Gildebroeder **Kees Lathouwers**.

Hij was meer dan 40 jaren onze Gildéknecht geweest en begunstigd met de Kringonderscheiding.

Nog steeds was hij in hart en nieren Gildebroeder al kon hij niet meer aan de activiteiten van het Gilde deelnemen.

Met grote belangstelling volgde hij alle verrichtingen van het Gilde.

Wij hebben onze gildebroeder op 13 augustus met gilde-eer begraven en wij wensen zijn echtgenote veel sterkte toe nu zij alleen in het leven verder moet.

Mogen zij allen rusten in vrede!

Nieuws uit Kempfenland

19 mei. Jeugdtoernooi trommen en vendelen

Dit derde toernooi, sinds de introductie door het Sint-Catharinagilde tot Blortem en Gestel in 1982, was dit jaar georganiseerd door het Sint-Jorisgilde Vlokhoven. Aan dit toernooi, oorspronkelijk bedoeld voor de Eindhovense gildejeugd, deden op deze dag vele jeugdige vendeliers en tamboers uit Kring Kempfenland mee, zodat door het grote deelnemersaantal een betere competitie mogelijk was dan in het voorgaande toernooi. Als toernooiveld leende de gildeweide van de Catharinahof, het schietterrein van het Sint-Catharinagilde Tongelre, zich uitstekend voor dit evenement. Op deze zonnige dag heerste er al gauw een gezellige drukte. Het wedstrijdsekretariaat, voortreffelijk geleid door distriktsraadsheer Eef Reker, was ondergebracht in een tent die welwillend ter beschikking was gesteld door het Sint-Jorisgilde Gestel. De klassifikatie van de deelnemers in 'aspiranten' en 'gevoorderden' bleek niet erg duidelijk, zodat er wat verwarring ontstond.

Het lijkt zeer wenselijk dat, nu dit toernooi is uitgegroeid tot kringniveau, richtlijnen hiervoor worden opgesteld. Na de opmars van de minigildestoet en de vendelhaulde vingen de wed-

strijden aan. De verdeling van de prijzenschilden aan de winnaars was:

1e prijs trommen, aspiranten: H. van Velthoven, Sint-Martinusgilde Dommelen. 2e prijs trommen, aspiranten: F. van Kuijen, Sint-Catharinagilde Tongelre. 1e prijs trommen, gevorderden: O. van Kuijen, Sint-Catharinagilde Tongelre. 1e prijs vendelen, aspiranten: R. Luykse, Sint-Martinusgilde Dommelen. Gedeelde 1e prijs vendelen, aspiranten: R. van den Dungen, Sint-Nicolaasgilde Valkenswaard. 1e prijs vendelen, gevorderden: A. van den Dungen, Sint-Martinusgilde Tongelre. Na afloop van deze wedstrijden ontving iedere deelnemer een herinnerings-oorkonde.

20 mei. Koningschieten bij Catharinagilde Gestel

Het driejaarlijkse koningschieten vond plaats op de door regenvlagen geteisterde gildeweide bij het gildehuis "De Ketting". Nadat oud-koning Chris Moonen zijn zilveren koningsattributen onder de schutsboom had gehangen ten teken van het openstaande koningschap en de boom gevrijd was door Em. Pastoor C. Brocken ving de strijd in alle hevigheid aan. De 40ste pijl deed de

resten van de gipsen vogel omlaag tuimelen waarmee Frank Wilgers zich tot nieuwe koning schoot.

In het gildehuis konden we enige nieuw verworven gildeattributen bewonderen: het hoofdvandiel dat ontworpen is door een 'vriend van het gilde' Leo van der Sangen en vervaardigd door mevrouw Roelofs, de staf voor de regerend deken en het schild van de oud-koning beide vervaardigd door Leo van der Sangen.

27 mei. Koningschieten bij Martinusgilde Tongelre

Dit tweejaarlijkse gebeuren vond plaats op het geweeschietterrein van het gilde in het recreatiegebied 'De Bochten'. Jan van der Voort kon als dubbelkoning bij het afschieten van de vogel keizer worden. Na de gebruikelijke plechtigheden kon de strijd een aanvang nemen. Het Belgische broedergilde van Sint Martinus uit Ganshoorn was eveneens aanwezig. Voor hen was een verschietsing om het koningskruis georganiseerd. De strijd om het koningschap werd in alle felheid gevoerd; van 'het schieten voor een keizer' was, zoals het hoort in, in geen geval sprake. De strijd werd met het 72ste schot van Wim van Rooy beslecht zodat hij zich hiermee tot koning schoot. De feestvreugde barstte los, gestimuleerd door de hoempamuziek van de boerenkapel 'De Klungels'.

2 juni. Sint-Nicolaasgilde Valkenswaard recipieert

Bij gelegenheid van de viering van het 375-jarig bestaan, en op de vooravond van de hieraan verbonden kringgildedag, hield het Sint-Nicolaasgilde een receptie in het gildehuis Zaal Lavrijssen. Talrijke vertegenwoordigers uit gildekringen waren er aanwezig. De stuwende persoon achter het Sint-Nicolaasgilde: kapitein en deken-schrijver Frits Prinsen, ontving uit handen van burgemeester Bartels de commandeursversierselen verbonden aan de Orde van Oranje Nassau. Uit België was het Marc de Schrijver die Frits vervolgens namens de Conventie der Stedelijke Schuttersgilden onderscheidde met de Gouden Medaille in de Orde van de Papegaai.

3 juni. Kringgildedag te Valkenswaard.

De 42ste kringgildedag werd gehouden bij het jubilerende Sint-Nicolaasgilde. Voor de organisatie had men een 'Stichting 375-jarig bestaan' in het leven geroepen met het zeer actieve raads-lid voor culturele zaken Ton van Loon als voorzitter. De breekkracht van deze stichting bleek vooral uit de medewerking die het gilde voor de organisatie van deze dag ontving van externe organisaties en groeperingen die zaken realiseerden zoals EMA-busvervoer, stadionaccommodatie, publiciteit e.d. Deze aanpak lijkt noodzakelijk om een feest van dergelijke omvang

organisatorisch te kunnen doen slagen. De dag ving aan met een eucharistieviering, die opviel door de vele gezongen delen, op voortreffelijke wijze ten gehore gebracht door de Koninklijke Gemengde Zangvereniging de Volharding. Dit koor verdiende een vollere instrumentale begeleiding dan gerealiseerd kon worden met het kermisachtig klinkende kleine orgel. Helaas, maar looptijdverschillen laten het gebruik van het grote kerkorgel niet toe zonder dure voorzieningen ter correctie. De vendelhulde op het kerkplein voltrok zich in een gestaag neersijpelende regen. In de middag klaarde het even op zodat de optocht een mooie aanblik opleverde, niet in het minst door de aanwezigheid van vele gastgilden uit binnen- en buitenland. Helaas nam pluvius later weer de heerschappij over waardoor de wedstrijden in een gestaag neerdalende regen moesten worden afgewerkt. Velen die niet moesten kampen zochten zich dan ook een goed heenkomen in de feesttenten. Na de prijsuitreiking lag het terrein er dan ook spoedig triest verlaten uit.

11 juni. Koningschieten Sint-Jansgilde, Soerendonk

Op maandag 11 juni verzamelden de gildebroeders zich in het gildehuis om in optocht naar het schietterrein te gaan. Na eenmaal rond de boom getrokken te zijn, hing koning Frans Peels de koningsmantel onder de schietboom ten teken dat het koningschap weer open stond. Door koningsdeken T. Meeuwissen werd het reglement voorgelezen. Hierna meldden zich bij kapitein L. van Exel elf kandidaten voor de strijd om het koningschap. Na loting werd de boom gevrijd door ere-deken Pastoor Bakker en keizer Jo Feyen. Op toerbeurt schoot men naar getrokken lotnummer op de koningsvogel. De premies voor het afschieten van kop, staart en vleugels werden behaald door respectievelijk B. Staals, P. Maas, A. Ras en G. Ras. Toen brandde de strijd pas goed los, mede doordat de romp van de vogel nu pas goed zichtbaar was geworden. Het 188ste schot was voor Louis Franssen, die het werk van zijn voorgangers helemaal afmaakte en de vogel naar beneden haalde, waarmee hij zich koning van het Sint-Jansgilde schoot. Na de gebruikelijke felicitaties aan de nieuwe koning en zijn echtgenote ging men over tot de installatie. De koningsmantel werd hem omhangen, waarna een driewerf hoera klonk. Vendrig Th. Aarts zwaaide het vandiel drie maal boven het hoofd van de koning waarna de handenwassing volgde met assistentie van gildemoeder Trui de Bout. Nadat de koning de eed van trouw op het vandiel had afgelegd werd hij waardig bevonden om over het vandiel te schrijden. Na de vendelhulde trok het gilde nog eenmaal rond de schietboom, waarna men terugkeerde naar het gildehuis. Hier bood de kapitein de erewijn aan namens het gilde, gevolgd door de koning die de gildebroeders trakteerde op de koningswijn. Er volgden nog enkele gezellige uurtjes samen met de gildebroeders en gildezusters als afsluiting van dit mooie koningschieten.

16 juni. Bezoek aan Sandillon Sint-Jansfeest

Op zaterdag 16 juni vertrok het Sint-Jansgilde naar Sandillon, een plaatsje op circa 10 kilometer afstand van Orleans aan de Loire. In Sandillon viert men sinds enkele jaren een "Fête" du Renouveau", ofwel "Feest der Vernieuwing", gewijd aan de vernieuwing van de aarde bij het aanbreken van de zomer met de oogsttijd. Dit oude volksfeest vond vroeger plaats op de zondag voor Sint Jan (24 juni) en was enigszins in de vergetelheid geraakt.

Een plaatselijk comité heeft het echter weer nieuw leven ingeblazen. Na een busreis die circa drie uren duurde, arriveerde het gilde in Sandillon. Vanaf het gemeentehuis gingen we in korte optocht naar de feestzaal, waar een vendelgroet aan de aanwezigen werd gebracht. Intussen arriveerden de andere deelnemende groepen aan het feest, waaronder een Belgische carnavalsgroep uit de omgeving van Luik. Na een aantal toespraken van onder andere vertegenwoordigers van het feestcomité en van de burgemeester, volgde een uitwisseling van geschenken.

In de avond volgde een fakkel- en lampionoptocht naar een terrein waar het zogenaamde Sint-Jansvuur, gewijd aan de vruchtbaarheid van de grond, werd ontstoken door onze oud-koning Fr. Peels. Bij dit vuur gaven Peter Feyen, Willie de Vries en Willie Staals een demonstratie in het acrobatisch vendelen, hetgeen een bijzonder effect had in het schijnsel van het vuur. In volkomen duisternis werd een fakkeloptocht gehouden die voerde naar de feestzaal, waar een kermis en braderie was ingericht.

Het gilde bracht in de voormiddag van zondag 17 juni een bezoek aan de kathedraal van Orleans, die gewijd is aan Jeanne d'Arc. Na onze terugkeer in Sandillon volgde in de namiddag een bonte optocht van folklore, bloemenwagens en nog vele andere groepen, waarbij ons gilde als "groupe d'honneur" werd geïntroduceerd. Nadat twee maal de rondgang door de warme straten van Sandillon was gemaakt, volgde een optreden van tamboers, bazuinblazers en van de "jongleurs de drapeaux" voor de "Salle des Fêtes", hetgeen in zeer goede smaak viel bij het publiek. Na een dankwoord van onze tolk-gildebroeder Maarten van Exel keerde ons gilde moe doch voldaan weer huiswaarts.

Au revoir, Sandillon.

26 juni. Jaarlijkse "Ommeganck"

Traditiegetrouw maakt het Sint-Jansgilde op kermisdinsdag zijn jaarlijkse "ommeganck". Na

samenkomst in het gildehuis trok men dit jaar op 26 juni naar het woonhuis van de nieuwe koning Louis Franssen. Deze werd door bevelvoerend kapitein H. Dielissen verzocht met het gilde mee

Bevelvoerend kapitein Harrie Dielissen offert bij de versierde Sint-Jansboom.

te gaan. In de parochiekerk volgde een gildemis, opgedragen door ere-deken pastoor Bakker. Na afloop volgde de vendelhulde aan het geestelijk gezag. In het café van gildebroeder Fr. Maas werd door de 1e deken T. Meeuwissen, de nieuwe deken Fr. Peels (dit jaar de koningsdeken) geïnstalleerd door het opsteken van een palmtak op zijn hoed. Tevens werden de jubilarissen P. Ras en J. Damen gehuldigd. Kapitein L. van Exel spelde hen het schildje voor het 25-jarig lidmaatschap op dat de ronde vorm van onze oude "lappen" ofwel de zogenaamde "braspenningen" heeft. Na een kort bezoek aan café "De Sport" trok het gilde naar de Sint-Jansboom op de Heuvel, alwaar Chr. Driessen, A. Aarts, J. Aarts en M. Gielen als nieuwe leden werden ingewijd door 1e deken T. Meeuwissen en sekretaris B. Staals, waarna vendrik Th. Aarts het vaandel drie maal boven hun hoofden zwaaide. Tevens werd hier nog geofferd en een vendelhulde gebracht aan de jubilarissen en de nieuw-ingewijden. Het gilde begaf zich vervolgens naar het gemeentehuis op "Cranendonck", waar een vendelhulde werd gebracht aan het wereldlijk gezag: het gemeentebestuur. De tocht ging verder via zaal "De Valk" naar het gildehuis "De Bout", waar de inwendige mens werd versterkt. Ter afsluiting van deze dag werd de nieuwe deken door het bestuur uitgeleide gedaan naar café "Maas", alwaar hij het bestuur traditiegetrouw trakteerde op een borrel, als afsluiting van het officiële gedeelte van deze voor het gilde zo bijzondere dag.

In Memoriam.

Heilig Kruis Gilde, Gerwen.

Op 11 januari hebben we onze gildebroeder **Willem Hendriks** met gilde-eer naar zijn laatste rustplaats begeleid. Gedurende de 56 jaar dat hij lid was heeft hij zich laten kennen als een gildebroeder in hart en nieren, altijd het gilde toegewijd. Hiervoor was hij onderscheiden met het ere-zilver van Kring Kempenland. Hij was het die de jongeren de kneepjes van het vendelen bijbracht en lang behoorde hij tot de beste vendeliers van Kring Kempenland. Moge hij rusten in vrede.

Voor de tweede keer in dit jaar werd het H. Kruis Gilde getroffen door een overlijden: gildebroeder **Gerardus van den Berk** was ons ontvallen op 84-jarige leeftijd. Hij was de nestor van een gildedefamilie die met kinderen en kleinkinderen trouw present was op gilde-evenementen. Hoewel hij de laatste tijd wegens zijn hoge leeftijd niet meer met het gilde meetrok zullen we hem allen missen. Grad was een voorbeeld voor alle gildebroeders. Op 28 april hebben zijn medegildebroeders hem met gilde-eer onder grote belangstelling ten grave gedragen. Moge God hem geven de eeuwige rust.

J. van Rooy.

Catharinagilde, Gestel.

Een goede gildebroeder is van ons heengegaan. **Toon Segers** overleed op woensdag 20 juni, kort

voor het bereiken van zijn 61ste jaar. Het Sint-Catharinagilde mist in hem een zeer gewaardeerd lid, een goede en ijverige gildebroeder en vooral de man die zeer voor de instandhouding van het gilde heeft geijverd en zich met alle kracht voor 'zijn' gilde heeft ingezet. Toon Segers werd gildebroeder op 9 maart 1967. Op 4 september 1969 werd hij gekozen tot kapitein, en wegens het overlijden van penningmeester Bucas moest Toon in hetzelfde jaar de kas overnemen en werd hij dekenschaltbewaarder. Ondanks het sterke verloop van leden en het gebrek aan mensen die bestuurstaken op zich wilden nemen hield Toon samen met de toenmalige regerend deken Marinus Bouwmans de financiële touwtjes, zo goed als het ging, in handen. Ook werd hij betrokken bij de administratieve besommeringen, want in 1972 ging hij het sekretariaat van het gilde verzorgen. Alsof Toon nog niet genoeg op zijn schouders nam, schoot hij zich in een tweekamp op 31 juli 1972 tot koning. Hierop is hij altijd trots geweest, en zolang het ging schoot hij mee in de oefenwedstrijden van het gilde. Ondanks het verval van het gilde in de 70er jaren en het zeer geringe aantal leden bleef Toon trouw op zijn post; tot 1979 bleef hij sekretaris/penningmeester en stond toen weer vol overtuiging met een vurig pleidooi aan de wieg van het hernieuwde gilde. In 1981 werd Toon Segers benoemd tot ere-lid van het Sint-Catharinagilde, en wel 'wegens de grote verdiensten, getoond in het gilde in diverse functies'. Aan hem is het mede te danken, dat het gilde er nu weer in volle glorie is. Toon heeft dat nog met een laatste groet, zwaaiend vanaf zijn ziekbed achter het raam in zijn woning, mogen zien. Hij nam toen met tranen in de ogen afscheid van 'zijn' gilde.

De gildebroeders zullen hem nooit vergeten en hem altijd dankbaar blijven. Dank zij zijn inzet 'leeft' het gilde.

Dat hij moge rusten in vrede.

Catharinagilde, Nuenen-Boord.

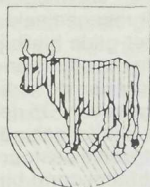
Op vrijdag 20 juli is **Gerard Selten**, koning van het Sint-Catharinagilde onder zeer grote belangstelling begraven. Het gehele Gilde alsmede afvaardigingen van het H. Kruisgilde Gerwen, het St. Anna en O.L. Vrouwe Gilde Nuenen, het St. Antonius Gilde Eeneind, het St. Anna Gilde Nederwetten, het Martinus Gilde Tongelre, het St. Catharina Gilde Tongelre, het St. Catharina Gilde Woensel, het St. Joris Gilde Vlokhoven en het Martinus Gilde Dommelen waren op de uitvaart aanwezig. Pastoor J. v. Oosterhout, Ere-Deken van het St. Catharina Gilde Nuenen, leidde de dienst. Op het kerkhof sprak de regerend deken P. Hurkmans. Hij wenste de familie sterkte toe dit droevig verlies te dragen en wees op de verdiensten die Gerard voor het Gilde had opgebracht; zijn leven eindigde zo bij werkzaamheden aan het schietterrein voor de Districtsdag. Het gilde mist in hem niet alleen hun koning maar ook een trouw en goed Gildebroeder. Moge hij rusten in vrede. Vendelier A. Scheepers

bracht namens het gilde de laatste vendelgroet.

Namens het bestuur en Gildebroeders
P. Strijbos
Keizer van het St. Catharina
Gilde Nuenen-Boord.

Naderend Jubileum

De gildebroeders Janus van Breugel en Ties Swinkels, beiden van het Sint-Martinusgilde Tongelre, zullen op 11 november aanstaande het feit viertien van hun 50-jarig gildelidmaatschap.

Nieuws uit Maasland

KRINGDAG MAASLAND 20 mei te LOON OP ZAND. Bij gelegenheid van het 200-jarig bestaan van het gilde **St. Ambrosius** werd aldaar de jaarlijkse kringdag van Maasland gehouden. Zaterdag 19 mei was op de namiddag de receptie welke zeer druk bezocht werd. Bijna van alle gilden van de kring waren er afgevaardigden. De plaatselijke verenigingen en bevolking zorgden voor een geweldig medeleven. Ook van de adellijke familie Verheijen waren er velen naar Loonopzand gekomen, om de oudste vereniging van het dorp te feliciteren.

Voor de aanvang der receptie had de bestuurswisseling plaats van Hoofdman Verhulst, die zijn taak ter beschikking stelde aan Dhr. J. v. Riel, welke de nieuwe hoofdman werd. Dat ging gepaard met de overreiking van een zilveren schild aan heer Verhulst. Jan van Riel bood een nieuw schild aan dat aan de hoofdmanssikkel was gehangen, ter bevestiging van zijn functie. Heer Verhulst was 17 jaar Hoofdman geweest en in zijn toespraak zie hij dat hij in Hr. v. Riel een waardig opvolger zou vinden. De hr. v. Riel dankte hr. Verhulst voor zijn gewaarde inzet van al die jaren.

Burgemeester Fievez van Loonopzand kreeg later op de avond het woord en kon mededelen dat het H. M. de Koningin had behaagd dat het Gilde was vereerd met de koninklijke eremedaille met de beeldenaar van Koningin Beatrix als bewijs van verbondenheid van het gilde met de Overheid en de cultureel-historische waarde van het gilde in de Loonse gemeenschap. Een geweldig applaus ging op met een driewerf hoera voor H. M. de Koningin.

Burgemeester Fievez, zelf ere-deken van het gilde, schonk een prachtig zilveren schild als aandenken aan het gilde. Hij had vele lovende woorden voor het bruisende gilde, dat tracht de oude tradities te handhaven en dat zich zeer wel aanpast aan onze huidige maatschappij.

Freule Olga Verheijen uit Amsterdam bood - als ere-vrouwe - een prachtig zilveren schild aan waarop een camee, gevat in een gouden rand, met de beeltenis van de eerste Jonker Jan Baptist Verheijen, als familie-relatie aan. De feesttent was totaal gevuld en daarom was een applaus voor haar buitengewoon! Zij is immers altijd zeer nauw bij het gilde en Loonopzand betrokken geweest. Het ERE-JUWEEL zal door de Overdeken steeds worden gedragen.

"Ere-juweel", geschonken door de Hoogedelgeb. Jvr. Olga Verheijen, Ere-Vrouwe van het gilde St. Ambrosius Loonopzand. Boven het schild de Ere-Penning van H.M. Koningin Beatrix, verleend b.g.v. het 200-jarig bestaan van het gilde.

(Ontwerp: J. T.; Zilversmid J. B. Waalwijk).

Haar neef Thierry van Straten uit België bood twee oude herinneringspenningen aan welke eertijds aan de familie werden geschonken. Het kon niet op, want het Gilde St. Hubertus bood een zilveren herinneringsschild aan b.m.v. de hoofdman J. v. d. Hoven en Gildebroeder Jos Bink bood zijn "rozenschild" aan dat hij in 1973 bij **St. Sebastiaan in Den Haag** had geschoten op de handboogwedstrijden.

Het comité-200 had een verrassing: beeldhouwer Jan Broeders uit Loonopzand bood aan een reliëf te maken voor het gilde van de H. Ambrosius, dat later in de parochiekerk zal worden geplaatst en Hans van Lier alhier bood een gravure van de patroonheilige.

Dr. Luijkx, hoofdman van de Kring, had goede woorden voor het gilde en zijn bestuur en kon de zilveren kring-onderscheiding met vuurslag

uitreiken aan Hr. Antoon van Veldhoven, deken-rentmeester van het gilde wegens zijn langdurig lidmaatschap en zijn functie.

Kortom het was een receptie met veel verrassingen, welke zeer veel indruk heeft gemaakt, en nog lang zal heugen.

En nu ... de **Kringdag** op zondag: voor tien uur verzamelden de gilden met hun afgevaardigden al om gezamenlijk in de optocht naar de kerk te trekken. Trommend en vendelend trok men binnen. Het hele kerkgebouw was weldra gevuld met gildebroeders. De H. Mis werd opgedragen door Gildeheer pastoor J. Simons. De gezangen werden verzorgd door het parochiale kerkkoor en e.e.a. werd gevolgd in een speciaal voor deze dag uitgegeven kerkboekje. De pastoor had een geweldige preek voor de gildebroeders.

Na de Mis werden de koningen en hoofdliden in De Hoorn verwacht waar één zeer gezellige drukte heerste. Veel leden van de familie Verheijen waren ook daar al aanwezig, alsook Burgemeester Fievez en oud-burgemeester - ere-deken - L. van Erp uit Den Bosch. Bij de aanbidding van de brandewijn met kandij heerste een gezellige sfeer, waaronder diverse toespraken werden gehouden. Dr. M. Zijlmans als federatiebestuurslid en Sj. Timmermans van Kwartier van Oirschot waren aanwezig.

De optocht met 34 gilden van de kring plus St. Martinus Dommelen, St. Martinus Tongelre en St. Willibrord uit Bakel trok door het dorp (helaas was wegomlegging oorzaak van wat strubbeling).

Op het feestterrein werden de gilden elk apart voorgesteld en werd op hun kenmerken gewezen. Na de "Blijde Incomste" had de massale opkomst plaats waarbij de eed van trouw door de vendelier aan de Burgemeester werd gebracht. Vervolgens werden de toespraken gehouden, het Wilhelmus gespeeld en de vendelgroet gebracht.

Hierna konden de wedstrijden beginnen, waarvan we de voornaamste uitslagen geven:

Best gecostumeerd gilde: St. Ambrosius Baardwijk; Best niet/gedeeltelijk gecost. gilde: St. Barbara Veghel; Bestgaande gilde: St. Ambrosius Baardwijk; Mooiste gildetrom: St. Hubertus Drunen; Standaardrijden: 1 St. Joris Berlicum; Publieksprijs gastgilden: St. Martinus Dommelen; Mooiste standaard NA 1959: St. Willibrord Esch, VOOR 1959 St. Joris Haaren; Mooiste gildevaandel NA 1959: St. Ambrosius Baardwijk; Voor 1969 St. Antonius en Barbara St. M. Gestel; mooiste koningsschild Na 1959: St. Barbara Veghel, Voor 1959 St. Hubertus L.o.Zand.; Best onderhouden koningszilver: St. Crispijn Besoijen; Mooiste Papegaai: St. Barbara Veghel; Mooiste Keizersteken: St. Antonius Udenhout; Jeu de boules: St. Catharina Schijndel.

Koning Handboog Th. Gerritsen Oisterwijk; koning kruisboog P. v. Hal Haaren; **koning geweer**: (koning van Kring Maasland) T. v. Steen Besoijen, Keizer geweer: Jos Geerts, Gemonde. Vermeld zij nog dat door de kinderen der lagere scholen een tekenwedstrijd werd gehouden, welke tekeningen in de feesttent waren opge-

hangen en waaraan prijzen werden verdiend.

Na het feestelijk bericht een droevig bericht:

Op 20 juli 1984 overleed de hierboven genoemde Freule Olga R.O.M. Verheijen te Lelystad op haar weg naar huis. Gezien haar inspanning voor het gilde en ook voor haar uithoudingsvermogen om de moed te hebben te blijven leven - haar ademhaling was zeer slecht - is zij toch de feestelijkheden te Loon komen bijwonen. Mogelijk heeft dat haar geen goed gedaan, doch we mogen haar prijzen dat zij dat nog heeft meegemaakt. Een zeer gevoelig verlies heeft het gilde hierbij geleden. Op 25 juni heeft het gilde dat sterk vertegenwoordigd was haar opgewacht aan de kerk en haar een waardige begrafenis gegeven. Op de kist werd haar prachtig zilveren schild gelegd met de sjerp om haar na de dienst welke pastoor Gildeheer Simons opdroeg in het familiegraf bij te zetten. Na de H. Mis sprak de hoofdmans trefende woorden. Hij had ze echter heel kort meegemaakt, doch zei dat haar nagedachtenis zeer zeker in ere zal worden gehouden en dat de Verheijen-band niet zal verslappen. Wij verliezen in haar een geweldige steun. Zij ruste in vrede.

NULAND. Op 13 mei verzorgde het Gilde **St. Antonius** de H. Mis in de St. Jan te Den Bosch. Op 20 mei werd de kringdag bezocht in Loon op Zand, waarvan het met prijzen huiswaarts keerde. Op 3 juni met Heeswijk en Berlicum deelgenomen aan de parochiefeesten te Vinkel (100 jaar). Op 11 juni werd de H. Mis te Vinkel opgedragen door Mgr. Bluijssen, waarbij ook St. Antonius aanwezig was.

Zaterdag 21 januari overleed bij het gilde **St. Antonius Abt** Gildebroeder J. v. Alphen. Hij was 35 jaar lid en heeft vele jaren de functie van deken-rentmeester vervuld. Van Alphen werd in 1971 en in 1979 koning van het gilde. Met gilde-eer werd Jan op zijn laatste gang begeleid. Hij ruste in vrede.

BERLICUM. Bij het Gilde van **St. Joris** overleed op 6 juli de oud-standaardrijder Wim van Zoggel. Hij werd 51 jaar. Meer dan 25 jaar was hij standaardrijder. Met zijn rijzige figuur, hoog te paard, maakte hij de weg vrij voor het gilde en heeft vele prijzen daarmee verdiend. Bij zijn uitvaart waren de gilden van "De Hooge Schuts" vertegenwoordigd. In de kerk nam Hoofdman H. v. Uden afscheid door een treffende rede voor deze te jong overleden actieve gildeman. Vendelend nam men afscheid en de woorden die ons Hr. Gerrits schreef zijn zeer treffend: "Het leven der doden is in het hart der levenden". Hij ruste in vrede.

SCHIJNDEL. De parochie St. Servatius van Schijndel bestond op 13 mei 650 jaar. Op die dag is onder de Hoogmis het gereedgekomen gildevaandel gewijd. De Mis werd opgedragen door een plaatsvervanger van Mgr. J. Bluijssen. **St. Catharina en Barbara** is weer een prachtig bezit rijker geworden.

KAATSHEUVEL. Jan Verschuren is op 23 juni tweemaal koning geworden bij het gilde van **St. Jan**. Hij veroverde de titel opgelegd en vrije hand. (17 jaar geleden was dit ook voor F. v. d. Camp). Bij opgelegd schieten behaalden ook J.

Dapper en P. v. Nieuwstad 15 pnt., doch Verschuren zegepraalde. Bij de vrije hand waren de rivalen J. Dapper en J. v. Riel ook niet sterk genoeg.

SINT-MICHIELSGESTEL. Na ruim 20 jaar zonder schutsboom kon op 5 mei de nieuwe schutsboom met kogelvanger officieel in gebruik worden genomen, bij het gilde **St. Antonius en Barbara**. De hoofdman zei dat e.e.a. heel veel moeite heeft gekost dit te verwezenlijken. Met behulp van gemeente en vele anderen is het ervan gekomen. In de Kerk van de H. Michaël werd 's middags het feestgebeuren ingezet; Pastoor A. Fasol droeg de H. Mis op en de hoofdman kon mededelen dat deze tot gildeheer was benoemd. Een schild werd hem overhandigd. In optocht ging men met de omliggende gilden naar "kleine Ruwenberg". Locoburgemeester Kapteijns sprak een woord en opende de schutsboom, gevolgd door de beschermheer en de gildebroeders. Bij schot 137 door de jonge koning H. v. Hamond bezweek de vogel.

ERP. Op zaterdag 7 mei werd in de voormiddag door een tambour iedere gildebroeder aangezegd te verzamelen ten huize van Commandant Joris Biemans. Daar stond de tafel klaar om daarna met slaande trom en vliegend vaandel te vertrekken naar de diverse tapperijen als teken der kermis. Om 19 uur opende het **Lieve Vrouwe en Catharina gilde** daar de kermis; dit alles eindigde in het Gildehuis.

Op 9 mei, kermismaandag, begon de dag met een Gildemis, waaronder drie gildebroeders werden geïnstalleerd. Na de Mis eed van trouw aan kerk en overheid. In het gildehuis aangekomen stond de brandewijn met suiker al klaar en ook de koffietafel. Om 2 uur trok men naar de schutsboom voor het koningschieten waar men driemaal om heentrok met een kort gebed. Een spannende strijd werd het, want bij het 167ste schot werd Koning Bert Vorstenbosch weer koning, dus KEIZER dit keer! Opnieuw moest worden begonnen voor een nieuwe koning en dit keer werd het hoofdman A. Jans die bij het 145ste schot de vogel afschoot.

Dr. van Vuren, beschermheer, maakte echter voor Hr. Jans de weg vrij. Na beraad en protocol-

Keizer Bert Vorstenbosch.

**Het koningspaar:
Dhr. en Mevr. A. Jans-Biermann.**

ceremonieel kreeg de koning het zilver omgehangen en werd de koningin Mevr. Jans-Biermann gekroond. Na de installatie op het gemeentehuis en de erewijn door Gemeentebestuur aangeboden werd de feestelijke dag besloten.

Kim was de naam van het dochttertje van Gildebroeder en -zuster Ben v. d. Boogaard en Joke v. Helvoort dat begeleid door het hele complete gilde ten doop werd gehouden te Keldonk. De doop werd toegediend door haar heeroom. Aan de dopeling werd door het Koningspaar een wandbord met inscriptie aangeboden.

(Kopie is ingekort i.v.m. hoeveelheid en om andere gilden ook aan de beurt te laten komen. Red.).

DINTHER. Gilde **St. Barbara** nam te Vught deel aan de viering van het 100-jarig bestaan der parochiekerk op 3 juni.

Op 16 juni werd een vendelgroet gebracht aan de 100-jarige Willem Smits, samen met de harmonie St. Servaes. Velen waren bij deze huldiging aanwezig.

Tweede zondag van juli deelname aan **Donatusbedevaart** te **Loosbroek**. Het gilde heeft zeer bijgedragen tot herleving van deze traditie. In een kleine processie trok men door het dorp naar de kerk.

Indruk werd opgewekt door de belangstellenden, dat uiteindelijk een gebruik herwonnen werd. De preek werd verzorgd door dr. G. Luijkx. Na de Mis zong men "edele brabant were di", en werd een vendelgroet gebracht op het kerkplein. Gildeheer, Burgemeester Wagemakers, van Dinther nam op 30 juni afscheid. Samen werd op het plein voor het gemeentehuis met **St. Willibrordus** uit Heeswijk een vendelgroet gebracht. Dankbaar sprak de gildeheer tot het gilde en schonk als blijk van waardering een zilveren schild. Zijn eigen ere-schild gaf hij terug om aan zijn opvolger te doen schenken.

Namens de beide gilden sprak hr. v. d. Wijgert, als hoofdman van Willibrord Heeswijk.

BESOIJEN. Op 19 juni is te Waalwijk-Besoijen overleden de echtgenote van de oud-Hoofdman van het Gilde St. Crispijn en Crispinianus van Besoijen, Mevr. Jo van Dongen, echtgenote van Wim de Louw. Met gilde-eer is deze gildezuster ten grave gedragen.

Vermeld mag worden dat ook zij een echt gildelid was; hoe kan het ook anders, want vanuit deze familie heeft het gilde St. Crispijn destijds nieuwe gestalten gekregen. Zij ruste in vrede.

Op tweede Pinksterdag schoot men de Lou de Louw-beker; het maximum aantal punten werd behaald door R. de Gouw, H. de Louw, M. v. d. Steen en B. v. Hulten. De eer van dit jaar kwam te beurt aan M. v. d. Steen; 2de werd H. de Louw Pzn. Th. v. d. Steen ontving uit handen van de hoofdman een herinneringschildje, omdat hij vorig jaar de beker wist te bemachtigen.

Het bestuur van dit gilde is sedert 19 juli veranderd: Secr. C. L. P. van Hulten, Baardwijksestraat 12, Waalwijk; Penningm. Mar. v. d. Steen; en deken Mary van Loon.

VORSTENBOSCH. Het gebruikelijke koningschieten bij het gilde **St. Antonius** werd op kermisavond 29 mei gehouden; 25 schutters deden mee en na het 141ste schot zorgde Maarten Ketelaars dat de vogel naar beneden viel. Hij is met zijn 22 jaar de jongste koning van dit gilde. Wegens het slechte weer kon een vendelgroet niet gebracht worden, doch dat is vergoed op 22 juni toen hij met Ria van Kleef in het huwelijk trad.

De schutterskoning van kermisavond werd de 23-jarige Maarten van Grinsven; hij heeft geen enkele misser gehad. 's Avonds had de huldiging plaats van de beide koningen in het gildehuis. Daar deze twee jonge koningen goede schutters zijn belooft dat voor de toekomst nog heel wat spanningen bij de geweerschutters.

ESCH. Op dinsdag voor Pinksteren hield het gilde van **St. Willibrordus** zijn traditionele teerdag. De dag begon met een plechtige H. Mis voor de levenden en overleden leden van het gilde. Dit jaar werd door het gilde aan de pastoor een kaars aangeboden waarop een afbeelding van O.L. Vrouw van Den Bosch en het opschrift "Tot Liefde der Gilde van St. Willibrordus te Esch".

Deze kaars is de betekenis van het licht bij de bediening van het altaar in de kerk. Vroeger bood men ook kaarsen aan. De pastoor vertelde dat men de brandende kaars moet zien als symbool van gebed. Bij elke eucharistieviering waarbij het Sint-Willibrordgilde aanwezig is zal de brandende kaars op het altaar staan.

Later op de dag werd pastoor Planken, die sedert een jaar daar pastoor is, geïnstalleerd als gildeheer van het gilde.

Op tweede pinksterdag was het gilde aanwezig bij het diamanten priesterfeest van zijn gildeheer Mgr. Herman Sondaal. Trommend en vendelend werd de jubilaris naar het altaar begeleid voor de plechtige eucharistieviering. Na de H. Mis kreeg Mgr. Sondaal uit handen van de Hoofdman een houten koningsvogel aangeboden en brachten de vendeliers een vendelgroet, die door de gildeheer Mgr. Sondaal en zijn vele gasten zeer gewaardeerd werd.

DRUNEN. Het jaarlijks terugkerende koningschieten bij het gilde van **St. Hubertus** op 9 juni is weer een grote feestdag geworden. Op diverse plaatsen in de gemeente werden de gildebroeders om 7 uur in de morgen gewekt om tijdig de koning en koningin "uit te halen" voor de gildemis.

In de kapel van het bejaardenhof "St. Jacobus" werd de Gildemis opgedragen. Na de Mis vendelgroet aan de bejaarden, dat gepaard ging met de nodige consumpties. Op de middag deden de leden zich te goed aan een goede koffietafel. Om 2.00 uur koningschieten op het schietterrein "Steegeerf". Na het 224ste schot werd L. Klerks koning voor 1984. Hij werd door het gilde gehuldigd, waarbij ook zijn echtgenote werd betrokken als de koningin 1984; 's avonds werd een feest gehouden waarbij alle gildebroeders en -zusters aanwezig waren. Het Sint-Hubertusgilde kan weer terug zien op een schitterend geslaagde dag.

SACRAMENTSPROCESSIE.

Naar aanleiding van het bericht van **Dinther-Loosbroek** hiervoor het volgende:

In Katholiek Nieuwsblad van vrijdag 15 juni 1984 lezen we over een traditioneel gebeuren met actueel thema, "Op Sacramentsdag trekt Huisense 'Umdracht uit'".

HUISSEN. Op 24 juni, Sacramentszondag, trekt om 11 uur als vanouds een openbare Sacramentsprocessie door het bevestigde stadje Huissen in de Over-Betuwe. Deze openbare processie in wijde omgeving bekend als de "Huissense Umdracht", is één van de twee Boven-Moerdijkse, die worden gehouden en **kunnen** worden gehouden.

Huissen heeft de eeuwen door volledige godsdienstvrijheid genoten onder het Kleefse bestuur. Het was lang een toevluchtsoord voor hen die om hun geloof vervolgd werden. Ondanks schermutselingen en kritiek bleef men de Umdracht dulden. Zij bleef gehandhaafd en overleefde zelfs de recente hervormingen binnen de kerk. De leiding van de Umdracht is vanouds in handen van de gilden St. Gangulfus en St. Laurentius, die behalve schutsgilden ook godsdienstige broederschappen zijn en over een eigen kapel beschikken. Aartsbisschop Simonis bezocht deze kapel en Hulpbisschop J. Nienhaus nam deel aan de omdracht. Er is in Huissen toch ook nog een vleugje Rijk Rooms Leven te bespeuren en men waande zich op die dag nog even "voor de oorlog".

Het thema van de Umdracht is geweest: „Geloven" en de leuzen waren: „Op weg durven gaan, verbondenheid met God, vertrouwen met je zelf".

De tweede processie vindt men in het noorden in Laren, waar de jaarlijks Sint-Jansprocessie trekt. Wat eerst in Brabant was, is vervlakt. Hier en daar kan het nog wel en daarom moeten we proberen deze mooie oude gebruiken die het hele volk aanspreken te herwinnen. Waarom KAN het in Huissen boven onze rivieren?

Onze Maaslandse gilden zetten zich al in voor de Meimaandviering in Den Bosch in de Sint-Janskathedraal. Ook dat is sedert enige jaren herwonnen, ja zelfs zo dat men alle gilden niet

gemakkelijk over de hele maand aan hun trekken kan laten komen voor een deelname in de H. Missen. Jaarlijks wordt in overleg een rooster opgemaakt voor deelname. Moge dit zo blijven; het is de moeite waard onze katholiciteit te tonen in een land van godsdienstvrijheid en in een provincie waarin men zoveel processies en bedevaarten kent en heeft gekend. Het is een pracht gebruik voor de gilden om als eerste om

en nabij "de hemel" (baldakijn met Ons Heer) te mogen gaan en dat nog volgens historische overlevering.

J. Toorians,
Deken-schrijver Kring MAASLAND.

LOONOPZAND, 9 augustus 1984.

Kring „Baronie en Markiezaat”

Samenstelling der Schietcommissie Kring 'Baronie & Markiezaat'

De volgende gildebroeders vormen tezamen de Schietcommissie:

Kringgedelegeerde, tevens voorzitter a.i.:

Drs. A. P. van Boxsel, Beatrixplantsoen 5,
4273 EV Hank. Tel.: (01622) 2892.

Van St. Sebastiaan uit Oudenbosch:

G. Wagemakers, Wildertstraat 6,
4751 SL Oudenbosch. Tel.: (01652) 4848.

Van St. Jan uit Wernhout:

A. de Beer, Lavendelring 44,
4881 GW Zundert.
C. M. van Nispen, van Lanschotstraat 24,
Achtmaal. Tel.: (01667) 486.

Van St. Hubertus uit Leur:

Th. Bos, van Bergenplein 11,
7472 CD Etten-Leur. Tel.: (01608) 21695.

Van St. Willibrordus uit Alphen:

W. van Dijk Sr., Zandstraat 2,
5131 AC Alphen. Tel.: (04258) 1664.
J. Verhoeven Sr., Goedentijd 27,
5131 AR Alphen. Tel.: (04258) 1440.

Van St. Ambrosius uit Rijsbergen:

M. Goorden, Vlaanderenstraat 72,
4826 AH Breda. Tel.: (076) 711482.

Van St. Bavo uit Rijsbergen:

J. Machielsen, St. Bavostraat 24,
4891 CJ Rijsbergen. Tel.: (01606) 2281.

Deze (9) gildebroeders behartigen in eerste instantie de belangen van hun eigen gildewapen. Daar in bepaalde gevallen echter meer wapens o.a. aan Gildedagen kunnen meedoen, zullen meer wapens door bovengenoemde personen verzorgd worden.

Meer leden, in eerste instantie van andere gilden der Kring Baronie & Markiezaat, zijn van harte welkom.

In die gevallen waarin niet voorzien kan worden met eigen mensen, kan en zal een beroep gedaan worden op de Federatieve Schietcommissie.

709 — 1984

GILDEFESTEN

ALPHEN 1984

Op 9 september zal Alphen het middelpunt zijn van de gildebroeders uit het oude hertogdom Brabant, om in Bourgondische stijl het 1275-jarig jubileum van het dorp te vieren. Zwaar, kleurrijk, gedragen door tradities. Het wordt een manifestatie van Nederlands grootste nog levende cultuurmonument.

Want: waar vindt ge in ons land een gebeuren dat wortelt in een verleden, zo oud als dat van onze schuttersgilden? Waar vindt men een dergelijke rijkdom aan tradities, gebouwd op broederschap, trouw en dienstbaarheid, terwijl streek-eigenheid een extra dimensie geeft aan heel het kleurrijke gebeuren?

Gildefeesten zijn een normaal verschijnsel in ons Brabantse land. Wat is er dan, dat dit gildefeest tot iets uitzonderlijks maakt? Toen op 16 maart op het derde Gildecongres in Goirle een oproep werd gedaan om onze medechristenen in het Heilige Land te helpen op het gebied van kleine projecten voor onderwijs, weeskinderen, jeugd-

Het Sint-Willibrordusgilde viert 1275 jaar Alphen met een historisch Gildefeest.

zorg enz., was het Sint-Willibrordusgilde uit Alphen het eerste gilde dat gehoor gaf aan de oproep tot deze moderne kruistocht van BROEDERSCHAP. Het adopteerde het weeshuis in Ortas en een gedeelte van de opbrengst van het aanstaande gildefeest is daarvoor bestemd. Het is een historische gebeurtenis, dat gildebroeders gaan samenwerken met de Ridders van het H. Graf van Jeruzalem ter ondersteuning van onze medechristenen-in-nood in het Land waar de boodschap van vrede door Christus zelf gepredikt is. Dit plan heeft belangstelling gekregen van de hoogste kerkelijke leiders, zowel in Nederland als in Rome, getuige het Erepresidium dat dit gildefeest beschermt. Belangstelling, maar ook waardering. Mede hierdoor heeft het Sint-Willibrordusgilde het privilege gekregen om het wapen van Paus Johannes Paulus te mogen voeren in het gildevaandel. Dit voorrecht is hun verleend door bemiddeling van de helaas onlangs overleden Mgr. Dr. B. Wüstenberg in zijn

hoedanigheid van Pauselijk Nuntius. Hij had bijzonder grote belangstelling voor de Brabantse gilden: hun trouw aan het gezag, de symboliek van hun tradities, de diepe zin van het gildewezen zelf, waarin de boodschap van broederschap en dienstbaarheid aan elkaar en de gemeenschap verankerd ligt. Door dit alles hebben de gilden de eeuwen weten te overleven en zijn ze, voor elke generatie opnieuw, een uitdaging om de rust en de bezinning te vinden die nodig zijn voor een gezonde samenleving. Dit besefte Mgr. Wüstenberg, en het verlenen van bovengenoemd privilege zag hij als een voorbeeld voor katholiek Nederland. Zijn verlangen naar EENHEID binnen de Nederlandse kerkprovincie demonstreerde hij tijdens de jaarlijkse viering van de Pauskroning, waarbij telkens, om toerbeurt, een Brabants gilde aanwezig is, waaronder ook Alphen. Hij gaf dan telkens de gildebroeders een penning vanuit Rome mee, waarop een Christusfiguur met als devies: "Dat allen EEN zijn".

Onze gildebroeders hebben hem mee begraven in de Dom van Keulen, waar hij tot priester en bisschop was gewijd. Ook vanuit Alphen was hierbij een delegatie tegenwoordig.

Niet alleen deze belangstelling van onze gilden bij de begrafenis van Mgr. Wüstenberg heeft grote waardering opgeroepen bij de kerkelijke overheid in binnen- en buitenland. Datzelfde deed o.a. ook de opzet van het komende gildefeest, met daaraan gekoppeld de actie voor het H. Land. Bij het aanstaande Pausbezoek zal blijken, dat de kerkelijke leiders onze Brabantse gilden een goed hart toedragen.

Maar ook bij de wereldlijke overheid is er een groeiende belangstelling te bespeuren. Vooraanstaande politici komen naar Alphen om kennis te maken met onze Bourgondische cultuur, die veel meer is dan folklore, zoals men helaas zo dikwijls hoort van boven de rivieren. Ook hierom is dit gildefeest van zo groot belang: het kan helpen, erkenning te krijgen van ons Brabantse cultuureigen binnen het parlement. Het feest zal immers het wezenlijkste van de gilden uitdragen: dienstbaar-zijn aan mensen in nood, gedragen door onderlinge broederschap, op basis van trouw aan het gilde-eigene en daardoor aan het kerkelijk en wereldlijk gezag. Belangrijke zaken in deze tijd van gezagcrisis en egocentrische maatschappelijke stromingen!

Alphen mag trots zijn, dat juist bij het viertien van 1275 jaar dorpsgemeenschap zijn Sint-Willibrordusgilde een dergelijke manifestatie heeft aangedurfd, mensen van een dergelijke positie heeft kunnen bewegen om dit gebeuren te ondersteunen, zodat men er in Den Haag zowel als in Brussel over spreekt. Ministers, parlementariërs, kardinalen, bisschoppen uit binnen- en buitenland: een nog nooit vertoonde belangstelling. Alphen en uw gilde, U zijt gelukgewenst!

Ik hoop, dat hiermede tevens een bijdrage wordt geleverd aan begrip voor het behoud van dit cultuureigene bij de vele nog niet aangesloten gilden binnen de Baronie en het Markiezaat.

Wij hopen van harte, dat die gilden zullen besluiten, naast het Sint-Willibrordusgilde deze idealen uit te dragen in hun eigen omgeving, om op deze manier de toekomst een gestalte te geven waarin ons nageslacht gelukkig kan zijn. Het Sint-Willibrordusgilde heeft het aangedurfd,

als eerste de uitdaging van de "kruistocht van broederschap" op zich te nemen, om samen met de Ridders van het H. Graf van Jeruzalem onze broeders en zusters in het H. Land te gaan helpen, zodat er een hechte en vaste band gaat ontstaan tussen Brabant en het H. Land. Het zal een zegen zijn voor het Brabantse volk. Ik hoop dat de Alphense bevolking deze doelstellingen en activiteiten van het gilde zal ondersteunen. Zij hebben dit nodig en ze zijn het waard.

Tenslotte kan ik mededelen, dat mede door dit initiatief van uw gilde in de nabije toekomst andere gilden zich aan zullen sluiten bij deze kruistocht en dat er een Federatiecommissie wordt samengesteld voor kerkelijke zaken, die straks (het volgend jaar) met de kerkelijke overheid in beide Brabantse bisdommen en de Nuntiatuur gaat overleggen, hoe we aan deze kruistocht meer gestalte kunnen gaan geven.

Alphen, eertijds een bezit van Sint-Willibrord en het Norbertijnerklooster van Tongerlo en later van de Heren van Breda, mag trots zijn op deze bindingen. Nóg trotser mag het zijn op degenen die het aandurven om iets op te gaan bouwen voor de toekomst, in dienst van de gehele gemeenschap, en die zowel Kerk als dorp insluiten in hun doelstellingen.

Geluk gewenst, en veel medewerking!

A. H. C. v. Broekhoven

Goirle. activiteiten van het gilde zal ondersteun-

Het Koningschieten bij bij St. Hubertus in Leur.

Met de herinwijding van het Sint-Hubertusgilde uit Leur in 1980, werden ook de oude gebruiken van het gilde weer in gebruik genomen. Een van die traditionele gebruiken was het tweejaarlijkse koningschieten met de kruisboog op de wip.

Op 1 juli j.l. werd voor de tweede keer deze verschietsing georganiseerd. Dit wordt bij St. Hubertus gedaan met de 'oude' kruisboog, dat wil zeggen met een kruisboog welke ontstaat is van alle moderne, optische hulpmiddelen zoals de diopter etc. Er wordt dan wat men in vaktaal wel noemt 'over de buik' geschoten.

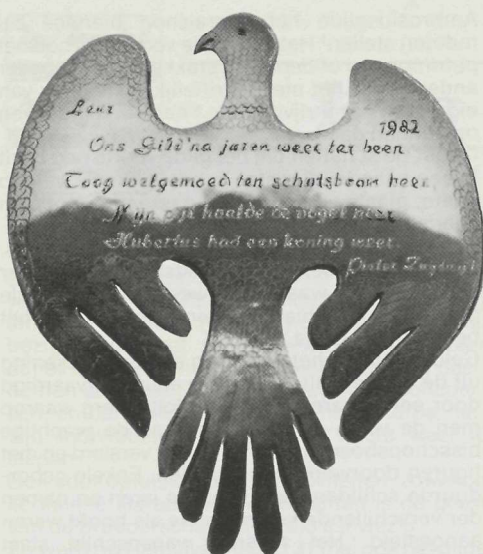
Om 13.00 uur verzamelden alle gildebroeders zich in vol ornaat voor de 'Mouterij', de gildekamer van het gilde. En nu kon men voor de eerste keer het prachtige koningsschild bewonderen waarmee de aftredende koning van het gild' de koningsmantel verzwaaard had. Behalve dat het inderdaad een groot, zwaar stuk zilver is, werd alom ontwerp en uitvoering van het schild bewonderd. De koning, Pieter Zuydwijk, heeft namelijk een studie gemaakt van oude vormen waarin het koningsschild in de loop der eeuwen is uitgevoerd om vervolgens een schild te ontwerpen dat traditioneel en toch volkomen eigentijds is.

Bovendien heeft hij het voorzien van enkele dichtregels die al even raak gekozen waren als de vorm:

"Ons Gild' na jaren weer ter been
"Toog welgemoed ten schutsboom heen
"Mijn pijl haalde de vogel neer
"Hubertus had een koning weer.

Pieter Zuydwijk.

Leur 1982

Vervaardiging van het schild lag in de vakbekwame handen van de Helmondse zilversmid Jan Andriessen.

Nadat met 'vliegend vaan en slaande trom' door het gilde naar het schietterrein was getrokken werd allereerst bij aankomst aldaar, volgens goed gebruik de boom 'gevrijd' (d.w.z. van alle negatieve gedachten bevrijd) door 3 maal tegen de richtling in, met het hele gilde rondom de boom te trekken. Vervolgens werd de koningsverschieping door de ere-deken burgemeester Houben officieel geopend, waarna de koning het eerste schot, of eigenlijk het laatste schot van zijn ambtsperiode, loste. Waarna hij de breuk aan de boom hing. Toen kon het schieten beginnen. Dit in de al even traditionele, bij loting bepaalde volgorde.

Een uren durende, zenuwslopende competitie ontstond. Niet alleen omdat het een hele eer is om gedurende 2 jaar koning te mogen zijn, maar ook omdat deze functie er een is met een volle inhoud. De koning draagt namelijk de volledige verantwoordelijkheid voor alles wat met het schieten te maken heeft. Een in alle opzichten zware en kostbare zaak.

Na 336 schoten was het tenslotte Ad de Graaf die het koningsschot mocht lossen. Direct hierna werd de echtgenote van de nieuwe koning door speciale boden van het heugelijke feit op de hoogte gebracht. Samen met de andere wachtende echtgenoten begaven zij zich vervolgens naar het schietterrein waar met wijn, bloemen en vooral veel vriendelijke woorden de nieuwe koning geïnstalleerd werd. Tot in de late uurtjes werd deze feestdag in de gildekamer doorgezet. Voorwaar een echt gildefeest, dát was het.

Het Sint-Ambrosiusgilde uit Made

Het was 11 juni van dit jaar al weer 270 jaar geleden dat het Sint-Ambrosiusgilde uit de gemeente Made en Drimmelen zijn 'caert' kreeg. Deze dag werd in stijl gevierd met een eigen gildedagje. Het Sint-Jansgilde uit Leende-Strijp was uitgenodigd om een demonstratie te komen

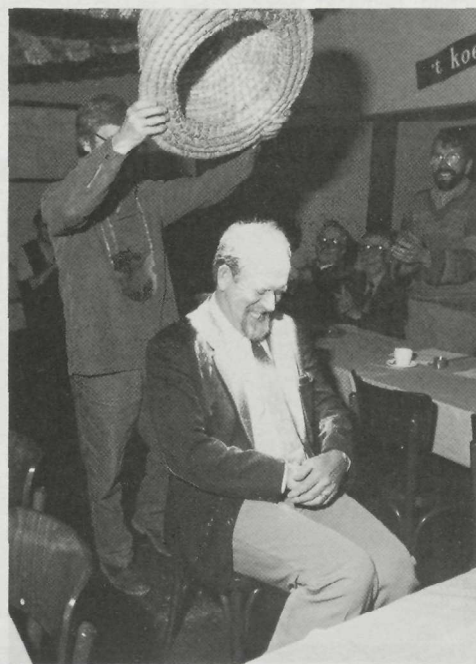
geven in het gaai-schieten, ook wel het schieten op de wip genaamd, terwijl het Sint-Hubertusgilde uit Leur met kruisboog op doel actief was. Dit alles gecombineerd met het in statie, op de maat van de gildetrommen het gildeterrein op komen marcheren, het vendelzwaaien en wat dies meer zij.

Door het talrijke publiek iets te laten proeven van de gildesfeer, het broederlijk samenzijn bewijst het Ambrosiusgilde de eigenschappen van een goed gilde nog altijd in grote mate te bezitten. Waarom gaan we hier op in?

Wel, de geschiedenis van het Ambrosiusgilde te Made (of Drimmelen?) vertoont erg veel gelijkenissen met een groot aantal andere, al dan niet slapende gilden in het Westbrabantse.

Bij de oprichting in 1714 was de noodzaak, de opdracht niet meer in eerste instantie het 'schutten', het beschermen van huis en haard. Het was, de naam geeft dit al aan, een gilde van imkers en dit in combinatie met een schutterij. Of beide activiteiten voor den brode of alleen maar voor het vertier gedaan werden en worden, is uit de voorhanden zijnde stukken niet duidelijk meer op te maken. Maar wel is het een feit dat de gildebroeders van St. Ambrosius bij het weer 'wakker maken' van het gilde in de jaren zeventig, met overleg en kennis van zaken tewerk zijn gegaan. Allereerst is men begonnen de nog altijd zeer goed draaiende imkerij tot volle bloei en wasdom te brengen. Men breidde daartoe het aantal bijenhoudende leden uit en maakte dat elk lid in ruime mate over imkersvaardigheden beschikte. Om vervolgens alle aandacht te gaan geven aan de andere activiteiten van weleer, waaronder het schieten.

Alles bij elkaar genomen: het Ambrosiusgilde is op weg om een voorbeeld te gaan worden voor vele andere gilden, hetzij actief of slapend. Men is in de jaren zeventig direct begonnen met alle oude gebruiken weer in ere te herstellen.

Zo worden beginnende imkers pas als gildebroeder opgenomen wanneer zij met goed gevolg een cursus voor beginners gevolgd hebben, en 'bestoven' zijn. Deze bestuiving vindt plaats tijdens de Ambrosiusvergadering begin december en wel door een korf met (wat) meel omgekeerd op het hoofd van de adspirant te plaatsen. Na drie slagen met de vlakke hand op de korf, de zogeheten bevruchting, wordt de nieuwe gildebroeder, welbestoven dus, eindelijk voor vol aangezien! Zo werd onlangs burgemeester J. L. D. van der Linde (foto) onlangs tot Hoofdman (= erevoorzitter) geïnstalleerd door hem het bestuivingsritueel te doen ondergaan. Iets wat de burgemeester blijmoedig en met volle overgave en met veel plezier doorstond.

Andere bewijzen van een degelijk verleden zien wij in de voorhanden zijnde stukken van het Patrimonium van weleer. Helaas zijn deze stukken óf niet meer transportabel van ouderdom, óf ze zijn niet meer in eigen bezit, óf men heeft in het gunstigste geval replica doen vervaardigen. De gildestukken werden, zoals dat te doen gebruikelijk was (en is?), bewaard in het café waar het gilde thuis was. Maar door het in andere handen overgaan van het café werden, door onwetendheid of onwil, deze stukken meeverdeeld of verkocht. Zo is de inventaris van de kroeg en diens gevolg ook alle bezittingen van het gilde, door faillissement van de kroegbaas, in het begin van de jaren dertig in handen gevallen van de Geertruidenbergse handelaar Hijman Kalker.

Vandaar heeft men het spoor naar antiquair Mak in Dordrecht kunnen traceren alwaar de schatten in november 1934 geveild moeten zijn. Zo is de muts in 1933 reeds in handen gekomen van de grootcollectionneur Claes in Antwerpen. Een groot zilveren schild is door de huidige bezitter in 1977 van een Leuvens antiquair gekocht. Hij heeft wel toegestaan dat een replica van dit schild gemaakt werd, maar gesteld dat het

Ambrosiusgilde het vooralsnog hiermee zal moeten stellen! Het zoveelste voorbeeld hoe het patrimonium of bepaalde stukken hieruit (onder andere door het niet schriftelijk vastleggen van eigenaar, beschrijving, etc.) een verkeerde weg op kunnen gaan.

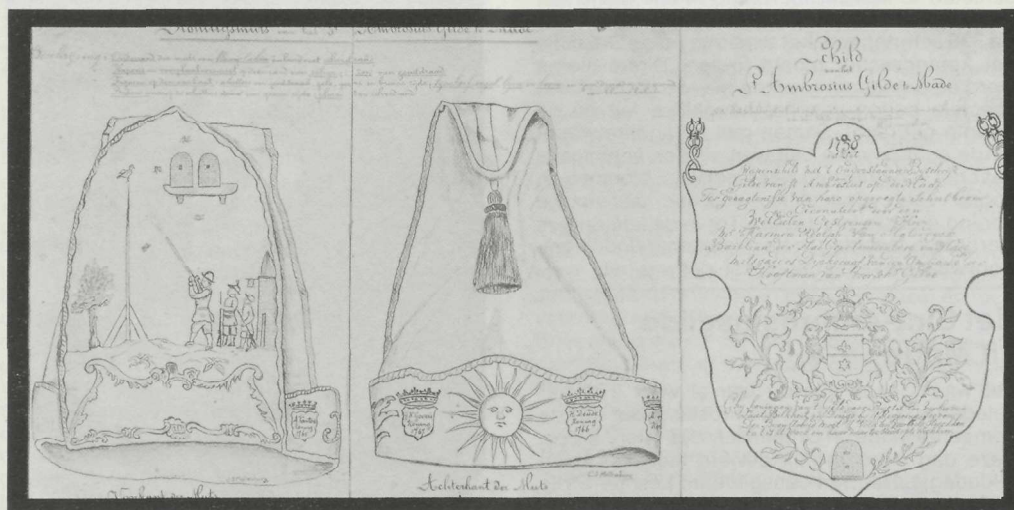
Onder de schatten die het gilde voorts nog bezit is een vaandel, 2 meter in het vierkant, waarop naam, plaats en een aantal passende symbolen aangebracht zijn.

Een schilderij, met voorstellende St. Ambrosius, onder diens voeten een doodshoofd tegenover een bijenkorf, waarnaast twee personen op de gaai staan te schieten is vervolgens nog in het bezit van het Gilde.

Gelukkig heeft het gilde nog een oude tekening uit de eerste helft van de 18e eeuw, vervaardigd door een zekere heer C. J. Mollenberg waarop men de voor- en achterkant van de prachtige bisschopshoed, met zilver zwaar versierd en met figuren doorwerkt nog kan zien. Enkele geborduurde schilden vermelden de jaren en namen der verschillende koningen die als hoofd waren aangesteld. Het zilveren wapenschild staat rechts van de bisschopsmuts op ware grootte (18 x 20 cm.) afgebeeld. De tekst luidt: "1758 is Dit Wapenschild met het onderstaand Beischrift aan het Gilde van Sint Ambrosius op de Made ter gedagtenisse van hare oprechte schietbaan gedonateerd door de Wel Edele Gestr. heer Mr. Harmen Adolph van Sloterdijk, Bailleur der stad Geertruidenberg en Made, mitsgaders Dijkgraaf van de Amalia Polder, Hoofdman van het voorschr. gild". Waarna het gedichtje volgt.

Aan de hand van deze beide afbeeldingen kan men opmaken dat al dan niet voor den brode een combinatie van werk en vertier, van bijhouden en van schieten, in het Sint-Ambrosiusgilde reeds vroegtijdig tot een prettig samenspel zijn gekomen. En nog altijd zijn. Al bij al heerst er in het Sint-Ambrosiusgilde te Made een goede mentaliteit en een alleszins plezierige sfeer.

Foto: Jac. Beekers.

Kring Land van Cuijk

Schuttersgilde "St. Jan" Gassel

Ondanks de moeilijkheden met het aanwerven van jongeren bestaat het Gilde St. Jan toch nog altijd uit een behoorlijke groep die zich v.n.l. bezig houdt met schietevenementen en zeer actief is getuige het vrijwel iedere zondag deelnemen aan beker- en/of varkensschietconcoursen, en behoorlijk wat prijzen, hetzij korps, hetzij individuele prijzen in de wacht weet te slepen.

Ook voor opulstering van festiviteiten, zowel op kerkelijke als andere evenementen is de geest van de broederschap nog altijd aanwezig. Zo werd op Hemelvaartsdag 31 mei ook het gilde betrokken in de viering van het zilveren Priester-

feest van onze Pastoor J. v. Santvoort, middels een plechtige Eucharistieviering waarna de jubilaris in tegenwoordigheid van het Koningspaar werd oververvuld en een vendelhulde werd gebracht, temidden van zijn nog krasse moeder en overige familie, alsmede van Zuster Severa, diens huishoudster en het kerkbestuur. (Zie foto). Pastoor van Santvoort is voor een aantal plaatsen in ons Bisdom geen onbekende, daar hij voorheen als kapelaan dienst heeft gedaan, o.a. in Schaijk, Aalst en laatst in Sint-Michielsgestel, terwijl hij voor zijn geboorteplaats Heesch, waar zijn moeder nog woonachtig is, ook geen onbekende zal zijn. Als gildeheer van het Sint-Jansgilde zij hem ook nog lang het herderschap van onze parochie, mede van de parochie Linden, toegewenst.

Viering zomergildedag 1984

Zoals gebruikelijk wordt op de feestdag van St. Jan (de Doper) of onder het oktaaf van de patroon van onze parochie en het gilde jaarlijks zijn geboortefeest gevierd.

Dit jaar viel dit toevallig op de geboortedag 24 juni, en werd deze dag ingezet met een plechtige Eucharistieviering met Gilde-Eer, en na afloop werden de pastoor, en als waarnemer van de burgemeester, wethouder H. v. d. Lockant als vertegenwoordigers van het kerkelijk en wereldlijk gezag oververvuld, temidden van het koningspaar, met daarbij een gilde-jubilaris, gildebroeder H. Verkuijlen 40 jaar onafgebroken als gildebroeder aan het gilde verbonden was, en daarbij, vanaf de invoering van de kostuums in 1956 aan het korps trouw nog steeds optrekt als oudste gekostumeerde gildebroeder (74 jaar) naar diverse gilde-evenementen.

Na de middag werd opgetrokken naar de schietbomen voor de diverse schietkampen. Voor het jeugdkoning(in)-schieten waren 63 schoten

nodig voor afschieten van de vogel en wist Mej. Jolanda Hendriks hiermee de titel van jeugdkoningin te behalen en tevens het definitief eigendom van het zilveren wisselschild.

Bij het prijsvogelschieten wist P. Siroen met het 133e schot zich de titel prijskoning te verwerven. Hierna werd gestreden om de zo begeerde koningstitel waarbij vrijwel iedere schutter het op de titel had gemunt, getuige de tot flarden geschoten taaie vogel. Uiteindelijk kon met het 92e schot, gildebroeder F. Siroen Jr. (broer van de prijskoning), het gildekoningschap verwerven.

Hierna werd na enkele ceremoniën en overvenden met de nieuwe Koning, intussen gecompeteerd met diens Koningin de terugtocht naar het gildehuis aanvaard, alwaar het nieuwe Koningspaar werd gehuldigd, waarna werd gereciperd, gevolgd door een gezellig samenzijn tot in de late uurtjes.

W. L. Martens,
hoofdman en Deken-Schrijver.

Oproep aan feestvierende Gilden voor 1984/1985

Het schuttersgilde "St. Jan" te Gassel beschikt over een partijtje van ca. 70 gloeilampen 150 Watt, die 'dienst hebben gedaan' slechts een 3 tal avonden, tijdens de kringgildedag te Gassel in 1983, in de grote feesttent.

T.b.v. verlichting in feesttenten of terreinen kunnen deze gloeilampen mogelijk dienstig zijn. De Gilde-Overheid wil deze nu goedkoop van de hand doen. Bij aankoop van de gehele partij tegen elk aannemelijk bod en bij gedeelten voor halve nieuwprijs. Gegadigden kunnen zich wenden tot de sekretaris van het gilde

dhr. W. L. Martens, Hoeve 5, 5438 ND Gassel.

Tel. 08860-2000.

Tussentijdse verkoop uiteraard voorbehouden.

Het Sint-Matthiasgilde uit Oploo

Zaterdag 19 mei was het jaarlijkse koningschieten. De dag werd begonnen met een gilde-

mis en tijdens deze mis werd een nieuwe gildetrom ingezegend. Het prachtige motief op deze trom, St. Matthias voorstellend, werd gemaakt door Dirk v. d. Weyer uit Oploo. Verder werd er een onderscheiding uitgereikt aan M. Jans voor zijn 25-jarig lidmaatschap. Na de gildemis volgde het koningschieten. Na een spannende strijd werd bij het 288e schot de vogel naar beneden gehaald. Omdat niet aan de voorwaarden voor het koningschap kon worden voldaan moest er opnieuw worden geschoten. Deze strijd duurde niet zo lang, want bij het 79e schot werd de nieuwe koning bekend.

Dit was P. Verbeten, eigenaar van gildehuis "De oude heerlijkheid". Na de gebruikelijke handelingen trok men naar het gildehuis voor de ere-wijn.

Op 20 mei was de verplichte gildedag in Beugen, waar het nieuwe koningspaar al meteen moest aantreden. Het gilde wist hier 10 schildjes te bemachtigen.

Van 8 tot 15 juni is het lid P. van Hoof van de Deurneseweg met zijn vrouw naar Lourdes geweest. Voor deze reis worden ieder jaar 2 zieke gildebroeders uit de kring uitgeloot.

Het St. Dionysiusgilde uit Heijen mocht keizer begroeten

Op de eerste zondag in mei wordt traditiegetrouw door de gildebroeders van het Sint-Dionysiusgilde het jaarlijkse koningschieten gehouden. Dit keer was het een bijzonder gebeuren want zou het de regerende koning C. Maas gelukken om de vogel nogmaals naar beneden te halen dan zou hij zich keizer mogen noemen. Hij was reeds koning in 1982 en 1983.

Ondanks het zeer slechte weer, voortdurend regen en veel te koud, op zondag 6 mei heerste er op het schietterrein aan de Mergeldijk een gezellige drukte. Naarmate het koningschieten vorderde steeg de spanning of het de oud-koning zou lukken om de vogel van zijn troon te schieten.

Na 328 schoten gaf de vogel zich uiteindelijk gewonnen en als door een wonder was het C. Maas die het laatste schot gelost had. Hij werd door alle aanwezigen van harte gefeliciteerd met de hoge eer binnen het gilde.

Het Sint-Dionysiusgilde had weer een keizer. Sinds 1849 (of nog langer) is dit niet meer voorgekomen. Van vóór 1849 zijn n.l. over het keizerschap geen gegevens bekend; in 1849 ging het gilde in ruste tot 1922 en daarna is er geen keizer meer geweest.

De gebruikelijke rondgang door het dorp na afloop van het koningschieten kon i.v.m. het slechte weer geen doorgang vinden.

Op zaterdag 23 juni vond een uitgebreide inhuldiging van de nieuwe keizer plaats. Tezamen met het Sint-Lambertusgilde uit Milsbeek en fanfare EMM uit Heijen werd vanaf het gildehuis "Schuttershof" in optocht naar het "Keizerlijk Paleis" getrokken. Daar werd door Beschermheer P. Roovers een oorkonde voorgelezen en aangeboden aan het keizerspaar. (zie foto). Als teken van zijn waardigheid werd de keizer vervolgens een zeer fraai keizersschild omgehangen en was de officiële installatie een feit. Daarna werden alle aanwezigen getrakteerd op een glaasje gerstenat dat eenieder zich goed liet smaken.

Na een korte rondgang door het dorp, waarbij het keizerspaar, Beschermheer P. Roovers en de jeugdkoning Joris Gerbrands gezeten waren in een open landauer, werd gildehuis "Schuttershof" bereikt waar fanfare EMM en het tambourkorps van het Sint-Lambertusgilde een serenade aan het keizerspaar brachten en waar door de vendeliers van het Sint-Dionysiusgilde de vendelgroet werd gebracht.

Daarna volgde een druk bezochte receptie in het gildehuis, waarbij een groot aantal schuttersgilden alsmede een afvaardiging van het Kringbestuur Land van Cuijk aanwezig waren.

Het Sint-Dionysiusgilde en het keizerspaar C. Maas-Brinkhof kunnen terugzien op een zeer geslaagd "koningschieten" 1984.

Sint-Jacobusgilde te Zeeland

Op de zeer zomerse 2e Pinksterdag waren 's morgens om 6 uur de tamboers en bazuinblazers al op pad om op een elftal plaatsen het koningschieten per proclamatie aan te kondigen.

Bij het begin van de plechtige Eucharistieviering met gilde-eer bracht het scheidende koningspaar de gildekaars naar het Sint-Jacobusaltaar. De gezangen werden verzorgd door het kerkelijk zangkoor St. Cecilia.

Direct na de H. Mis werd in het Gildehuys de loting van volgorde verricht voor het konings-

schieten.

Om half twee werd vertrokken naar het schutsveld op de Brand, alwaar de gebruikelijke ceremoniën werden gehouden tot bevrijding van de boom.

Hierna begon de spannende strijd op de vogel. De 49 schutters hadden samen al zes rondes gehad maar de vogel bleef boven.

Pas met het 309e schot viel hij en de nieuwe koning was onze vendelier Henk Bongers.

De jeugd onder de 18 jaar, 12 in getal, had zich tijdens het officieel koningschieten uit kunnen leven op het schieten op kleine vogels, waaraan op kop, vleugels en romp kleine geldprijsjes waren verbonden.

Na afloop van de inhuldigingsplechtigheden namen alle gildebroeders en gildezusters deel aan de uitgebreide koffietafel, waarbij ook de moeder van de nieuwe koning aanwezig was.

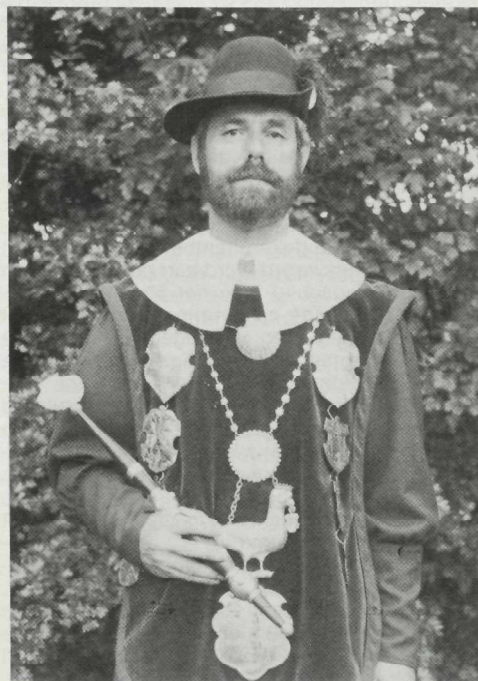
Direct na terugkomst in het centrum van Zeeland werd in de kerk een kort danklof gehouden, waarna buiten op het kerkplein de wereldlijke en kerkelijke overheden en de nieuwe koning werden overvondeld.

Om beurten bieden de pastoor en de burgemeester de erewijn aan en dit jaar was het de beurt aan de burgemeester, die alle gildebroeders uitnodigde op het gemeentehuis de erewijn te komen drinken.

Rond 8 uur 's avonds trokken we samen de zaal van het Gildehuys binnen om de verdere avond samen gezellig te vieren, waarbij ook de broers en zusjes met hun gezinnen aanwezig waren.

Een lange zeer geslaagde koningsdag was weer voor een jaar voorbij.

AG

Koning Henk Bongers van het Sint-Jacobusgilde te Zeeland 11 juni 1984.

Kringdag van de "Hoge Schuts" op zondag 19 augustus 1984.

Het Sint-Barbaragilde Veghel had de organisatie op zich genomen. De intensieve voorbereiding in een aantal werkgroepen stond garant voor een geslaagde dag, het schitterende zomerweer gaf er een gulden glans aan.

De Plechtige H. Mis met de vaste gezangen uit de "Missa Pontificalis" van Perosi, de koffietafel, de erewijn in het nieuwe Gemeentehuis van Veghel, de aftocht, de wedstrijden, de tentoonstelling van de Gilde-attributen, alles verliep in de stijl die ook uit het fraai uitgevoerde programmaboekje sprak.

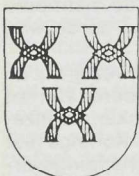
De uitslagen van de wedstrijden waren als volgt:

Gildewedstrijden

Uitslagen van de Gildedag afgelopen zondag in Veghel: groepsvendelen senioren: 1. St. Catharina en St. Joris, Rosmalen; 2. O.L. Vrouwe Gilde en Catharinagilde, Erp; 3. St. Barbara, Veghel; 4. St. Barbara, Dinther; 5. St. Joris, Berlicum. Groepsvendelen jeugd: 1. St. Antonius-Abt, Vorstenbosch; 2. St. Willibrordus, Heeswijk. Vendelen kl. A+vaandel: 1. Jan-Hein van Melis, Veghel; 2. H. van Helvoirt, Rosmalen; 3. A. van den Boom, Erp.

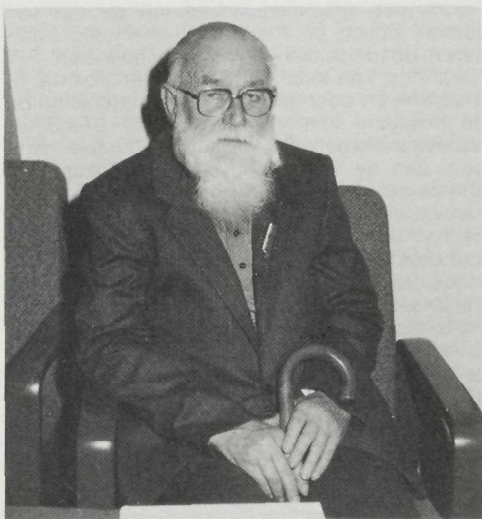
Kl. B: 1. M. Maas, Veghel; 2. P. Boselie, Rosmalen. Kl. C: 1. J. Biemans, Erp; 2. A. Biemans, Erp; 3. J. van de Ven, Dinther. Kl. jeugd: 1. H. Kwaks, Rosmalen; 2. H. van Helvoirt, Rosmalen; 3. W. van Kessel, Vorstenbosch. Groepstrommen: 1. Heeswijk en Vorstenbosch. Muziekrom jeugd: 1. F. van Hirtum, Rosmalen; 2. J. de Haas, Nuland. Gildetrom jeugd: 1. P. Beks, Veghel; 2. A. van de Schoot, Nuland; 3. W. van de Tillaart, Veghel.

Kl. B: 1. Fr. Verhoeven, Vorstenbosch. Kl. A: B. van Dijk, Vorstenbosch; 2. A. Heesakkers, Heeswijk. Schieten: koningsschieten: 1. Van Liempd, Berlicum. Keizerschieten: Van de Heijden, Vorstenbosch. Korpsschieten: 1. Rosmalen, 2. Heeswijk, 3. Berlicum. Personeel: 1. B. Vorstenbosch, Erp; 2. H. de Visser, Dinther; 3. J. Hazelberg, Veghel. Wisselschild: 1. Rosmalen. 50+: 1. J. van Grinsven, Vorstenbosch; 2. A. van de Akker, Veghel; 3. J. Kapteins, Heeswijk.

Sint-Lambertusgilde Someren-Eind

Koninklijk zilver voor gildebroeder Joseph van der Heijden.

Nieuws uit Peelland

Temidden van zijn gildebroeders, familie en vrienden, heeft gildebroeder **Joseph van der Heijden** uit Someren-Eind op zijn tachtigste verjaardag (24 juni 1984) uit handen van Burgemeester H. Roels de zilveren Ere-medaille verbonden aan de Orde van Oranje Nassau ontvangen.

Joseph van der Heijden, onze "mister" zoals hij in het gilde wordt genoemd, heeft zijn sporen dik verdiend als gildebroeder.

Hij is al 46 jaar lid van het gilde waarvan vele jaren Erelid.

In het jaar 1938 toen het gilde voor het eerst in zijn bestaan het kringgildefeest mocht organiseren werd hij belast met het jureren van ouderdom van gilden en hun attributen, samen met de Heer Jolles, de beste specialist van de Brabantse schuttersgilden.

Uitgenodigd als jurylid wilde Joseph van der Heijden ook als gewoon lid van het gilde St. Lambertus worden ingeschreven.

In 1942 werd hij secretaris van het gilde, welke functie hij 20 jaar vervulde.

In het jaar 1946 werd hij bestuurslid van het bestuur Gilden-Kring Peelland; tot 1962 heeft men van zijn kennis voordeel kunnen trekken.

Veelzijdig waren zijn interessen en groot was zijn trouw aan taken die hij op zich nam; voor het gilde is hij dan ook de vraagbaak en een steun-

pilaar waaraan het gilde veel te danken heeft. Een echte gildebroeder is Joseph, want met gevaar voor eigen leven heeft hij in de oorlog onderduikers, joden en piloten geholpen, materieel en immaterieel. Joseph ontving hiervoor op 23 maart j.l. dan ook het verzetsherdenkingskruis.

Sint-Catharinagilde te Helmond plaatst herinneringsschutsboom

Ter herinnering aan de voormalige schietplaats enerzijds, doch anderzijds als tastbaar bewijs dat "de Schut van Sint Cathrien" zoals Oud-Helmonders zeggen, nog steeds springlevend is, plaatsten de broeders van dit Oudste Stadsgilde op Hemelvaartsdag, op het oude onderstel dat stevig op zijn grondvesten was blijven staan, een nieuwe herinneringsschutsboom.

Hoog in de top kan de windvaan met de afbeelding van onze patrones met alle winden meedraaien.

In gezelschap van de wethouder van Culturele zaken Drs. Meyer, Kringvoorzitter F. van Thiel en bestuurslid J. Verheyen en begeleid door het Gilde St. Antonius Abt uit Mierlo-Hout, het jeugdmuziekcorps van H.M.C. en een geüniformeerde ruitergroep, trok ons gilde met de rood-groen-ge schilderde boom op een versierde wagen dwars door de stad naar het vroegere schietterrein, thans woonwijk "De Bus".

Dank zij het fraaie weer en de pittige muziek wilden velen deze gebeurtenis meemaken.

Op de historische plek aangekomen namen de gildebroeders de 13 m. lange boom op de schouders om hem weer op het 30 jaar oude onderstel te plaatsen.

In een toespraak tot de genodigden en belangstellenden liet de Oude Deken M. van Santvoord horen dat hier vele jaren om het koningschap is geschoten, doch door stadsuitbreiding dit hier niet meer mogelijk was en daarom het plan was gemaakt om terwille van de traditie en als een soort monument deze schutsboom als herinnering te plaatsen en dankte de gemeente voor de spontane medewerking.

Daarna werd de boom hemelwaarts gericht en werd door de vendeliers een keurig uitgevoerde vendelgroet gebracht voor de talrijke aanwezigen.

Het ter plaatse aanwezige gildebier deed daarna spoedig de lange mars en de inspanning bij de opstelling van de zware boom bij het fraaie weer vergeten; en menige oude herinnering aan het koningschieten destijds op deze plek werd weer opgehaald.

Broederschappen en Gilden

Voor vele schuttersgilden is het vinden van de oprichtingsdatum vaak een groot probleem. Het oud-archief is meestal verdwenen, verbrand of op andere wijzen verloren gegaan en dan is een oud koningsschild soms de enige aanwijzing, dat het gilde in dat jaar reeds bestond en een schuttersgilde was. Zo heeft Jolles zijn historische overzichten samengesteld. Het probleem wordt soms nog vergroot, doordat men uit

Zijn gezondheid laat helaas te wensen over, maar de vendelgroet welke hem voor deze gelegenheden werd gebracht, nam hij nog staande in ontvangst.

Secretaris Jan Verheijen.

archiefstukken vaak niet kan opmaken, of het gilde als schuttersgilde is opgericht of dat het is voortgekomen uit een reeds oudere kerkelijke broederschap. De volgende aantekeningen zijn niet meer dan een voorlopige verkenning op dit gebied, maar zij kunnen hopelijk leiden tot verder onderzoek.

In de 15de- en 16de-eeuwse registers van het aartsdiakenaat Kempenland, dat toen ongeveer de gehele huidige provincie Noord-Brabant omvatte en waartoe de dekenaten Hilvarenbeek, Woensel en Cuijk behoorden, worden enige tientallen altaren vermeld, die verzorgd werden door broederschappen, die daar voorkomen onder de namen van "fraternitas", "confraternitas" of soms "gulde".

De enige kapel van een echt schuttersgilde, dat als zodanig wordt vermeld, is de "kapel van de boogschutters (Balistariorum) van St. Joris, Barbara en Paulus" te 's-Hertogenbosch in de jaren 1485-1566 (Hens II, 267).

Slechts eenmaal wordt een ambachtsgilde met name genoemd. Te Oisterwijk was in 1460 een "altaar van de Zalige Maagd Maria en St. Severus, bisschop", dat verzorgd werd door de "dekens en andere overheidspersonen van de linnenwevers" (Juten, 226).

De overige genoemde altaren behoorden bij broederschappen of gilden.

Zo was er te Heeze in 1510 een altaar van de H. Agatha, en een "broederschap van de H. Agatha" (Hens II, 300). Waarschijnlijk is deze broederschap later uitgegroeid tot een schuttersgilde. Jolles schrijft over dat Sint-Agathagilde te Heeze: "Het jaar van oprichting is niet bekend; vóór 1628 (oudste schild)"; hun reglement "uit de orgeneele kaart" herinnert aan "dat van St. Jacob en St. Anna te Leende". Dit gilde is, zoals uit het vervolg blijken zal, rond 1576 ontstaan uit een fusie van twee oudere broederschappen of gilden. In het in 1974 uitgegeven boek "Geschiedenis van Leende", door een werkgroep samengesteld, is deze ontwikkeling uitvoerig beschreven. Te Heeze bestond in 1510 ook een "broederschap van de H. Jacobus", die vier H. Missen liet lezen op een draagbaar altaar; waarschijnlijk kwam deze broederschap bij elkaar in de Sint-Jobskapel, die rond 1600 ook wel eens in de archieven als Sint-Jacobskapel wordt aangeduid. Deze kapel was gelegen tussen de oude toren van Heeze en de buurtschap Oosterik van Leende, maar werd in 1654 afgebroken; de oude bewaard gebleven klok draagt het opschrift "Job, ora pro nobis. Anno Domini 1437".

Te Leende bestond in 1524 een "broederschap (fraternitas) gilde S. Anne"; twee H. Missen werden voor deze broederschap opgedragen op een altaar van de H. Anna in de Sint-Janskapel te Leenderstrijp (Hens II, 305). Rond 1576 zijn de broederschap van St. Jacob uit Heeze en de broederschap van de H. Anna uit Leende overgegaan tot een fusie en vormden zij samen een

schuttersgilde met vogel- en koningschieten. In een kaart uit de eerste helft van de 17de eeuw wordt in art. 4 nog voorgescreven, dat bij de begrafenis van een gildebroeder "alle broeders en zusters" van het gilde in de kerk aanwezig moeten zijn en ook rond 1693 is sprake van een gildezuster; de vermelding van vrouwen als gildezusters verwijst wel naar een oorspronkelijke kerkelijke broederschap, waarvan zowel mannen als vrouwen in de regel lid konden zijn. Een herinnering aan het verleden is ook het "Sijnt Jacobs biere", dat in 1677 bij het aannemen van enige nieuwe gildebroeders werd gedronken. Eerst in 1750 werd het Gilde van St. Jacob en St. Anna te Leende weer heropgericht; bij een grote brand in 1927 verloor het bijna alle oude bezittingen, maar het leeft nog altijd volop.

Tussen kerkelijke broedersschappen en schuttersgilden bestaan uiteraard nogal enige verschillen. Broedersschappen hadden tot doel de verering van de H. Maagd Maria of andere heiligen te bevorderen, door gezamenlijk hun feestdagen luisterrijk te vieren, aan de processies deel te nemen en door deze gezamenlijke viering geestelijke gunsten en aflaten te verkrijgen. Meestal konden zowel mannen als vrouwen lid worden van zulke broedersschappen. De schuttersgilden hadden oorspronkelijk de taak huis en haard in moeilijke omstandigheden te beschutten; daarvoor was een geregelde training in het gebruik van wapenen noodzakelijk. Dit alles was vroeger zeker allereerst een taak van mannen. Beide verenigingen hadden banden met de kerk, waar zij een altaar of een beeld van hun patroon of patrones verzorgden. Hier kwamen zij bijeen op de feestdagen, die meestal besloten werden met een gezamenlijke feestmaaltijd. Maatschappelijke verplichtingen zoals het begraven van overleden broeders en zusters behoorden bij beide verenigingen, terwijl sommige ook het beoefenen van bepaalde "goede werken" als doelstelling hadden gekozen. Dat was het geval bij vele Sint-Antoniusbroedersschappen, die pestlijders verzorgden en begroeven bij hun wat afgelegen kapellen, en ook bij de Sint-Jacobsbroedersschappen, die de zorg op zich namen aan reizende pelgrims onderdak te verlenen.

Te 's-Hertogenbosch werd in 1430 op verzoek van de deken van de Sint-Jacobsbroederschap een Sint-Jacobskapel gesticht met een gasthuis of hospitaal voor de pelgrims naar Santiago de Compostella in Spanje, de voornaamste bedevaartplaats van de H. Jacobus de Meerdere. Deze Bossche broederschap had zowel mannelijke als vrouwelijke leden; de kapel werd in 1569 tot parochiekerk verheven.

Ook te **Steenbergen**, waar reeds in 1272 een Sint-Jacobskerk stond, was van 1455 tot het begin van de 16de eeuw zulk een Sint-Jacobsgilde.

In **Bergen op Zoom** bezat de kerk in 1400 een altaar van de H. Jacobus (Juten, 31). Daarenboven was er een eigen Sint-Jacobskapel, vermeld in de jaren 1433-1503, met een Sint-Jacobsgilde, opgericht door Jan II van Glymes, heer van Bergen op Zoom, na zijn bedevaart naar Compostella. Aan alle leden, die zelf eveneens deze bedevaart hadden volbracht, werd jaarlijks op de feestdag van hun patroon wijn en geld uitgedeeld. De Sint-Jacobsbroeders worden nog

genoemd in 1586, maar in de hervormingstijd is deze broederschap verdwenen.

Te **Zeeland** is waarschijnlijk ook reeds in de 15de eeuw zulk een Sint-Jacobsbroederschap opgericht, maar hier is de broederschap uitgegroeid tot een schuttersgilde. In 1614 kwamen "twee deekens ende twee wasmeesters" met het verzoek het "Sint-Jacobsgilde oft Schutterij" wederom op te richten. Uit dit bewaard gebleven stuk blijkt, dat het gilde ook zorgde voor de versiering van het altaar en het beeld van de H. Jacobus. Na een zeer wisselvallig bestaan in de afgelopen eeuwen werd het schuttersgilde van St. Jacob in 1971 nog eens heropgericht; het verzorgt in de parochiekerk een eigen Sint-Jacobsaltaar. (De Gouden Guld, 1983, 415-425). Tot de zeer vereerde heiligen behoren ook Barbara en Catharina. Te **Capelle** ('s-Grevelduin-Capelle) in de Langstraat was in de jaren 1510-1556 een altaar van de H. Barbara met zes H. Missen, die verzorgd moesten worden door de "rectores gilde s. Barbare" (Hens II, 339-340). De naam "rectores" verwijst wel naar een gewone broederschap.

In het aangrenzende **Waspik** stond in de kerk in 1541 een altaar van de H. Evangelist Johannes en Barbara; zes H. Missen op dit altaar moesten betaald worden door de "dekens van het gilde of de broeders (confraters) van de H. Barbara". (Hens II, 429). De naam "deken" komt ook bij kerkelijke broedersschappen voor; van een schuttersgilde hier is me niets bekend.

Een kapel te **Soerendonk** bij Maarheeze had in 1524 een altaar van de H. Barbara en een broederschap (confraternitas) van deze heilige (Hens II, 308). Waarschijnlijk is deze broederschap later opgenomen in het Sint-Barbaragilde te Maarheeze. Jolles noemt dat gilde "de jonge schut", vergeleken met het Sint-Jorisgilde, dat in 1658 wordt genoemd: het oudste bewaarde koningsschild dateert van 1773, maar de vogel van het Sint-Barbaragilde is zeker ouder (17de eeuw).

In de parochiekerk van **Tilburg** stond in 1483 een altaar van de H. Catharina, dat verzorgd werd door de "confraters confraternitatis seu ghilde s. Kath." (Juten, 269). Waarschijnlijk was dit een schuttersgilde, waarvan weinig bekend is, maar dat in 1633 nog bestond (cf. De Gildetrom 17, 1970, p. 24).

Enige literatuur:

Dr. G. Bannenbergh, A. Frenken, H. Hens, De oude dekenaten Cuijk, Woensel en Hilvarenbeek in de 15de- en 16de-eeuwse registers van het aartsdiakenaat Kempenland, deel I en II, Nijmegen 1968 en 1970. (aangehaald als **Hens**). G. C. A. Juten, Consilium de Beke, Bergen op Zoom, z.j. (overdruk uit Taxandria jgr. 27-30). (aangehaald als **Juten**).

J. A. F. Kronenburg, Maria's Heerlijkheid in Nederland, 8 delen, Amsterdam 1904-1914 (deel 9 met uitvoerige registers).

W. Knippenberg.

(wordt vervolgd)